

HØYRES LANDSMØTE 2021

Resolusjonsforslag

Vi tror på Norge

Høyre

Resolusjonsforslag Høyres landsmøte 2021

Innholdsfortegnelse

Arbeid og sosial	4
1. Innvandrere som skaper mer og inkluderer flere	4
2. Arbeidsinnvandrere som skaper mer og inkluderer flere	5
3. Eldre - En ressurs for arbeidsliv og samfunnsliv!	6
4. Pensjonister skal ikke tape kjøpekraft	7
Energi og miljø	8
5. Strømnettet må ikke bli en flaskehals for grønn vekst – Norge trenger en plan for elektrifisering.....	8
6. Høyre ønsker økt lokalt selvstyre av motorferdsel i utmark	10
7. En forsvarlig rovdyrforvaltning.....	10
Familie og kultur	12
8. Større satsning på e-sport og spillutvikling i Norge.....	12
9. E-sport som opplæringsarena	13
10. Digital spillkultur og innholdsproduksjon	14
11. Lovfestet barnehageplass fra og med at barna fyller ett år	14
Finans	15
12. Økonomisk bærekraft etter korona.....	15
13. Økonomisk bærekraft etter korona.....	17
Helse og omsorg	18
14. Bekymring for fastlegekrisen	18
15. Pakkeforløp Endometriose	19
16. Bedre psykisk helsehjelp til barn og unge – Både under og tiden etter pandemien	19
Kommunal og forvaltning	21
17. Jobb til folket – og folk til jobbene!	21
18. Levende bygder og distrikter i Norge	23
19. Slik får vi sterkere befolkningsvekst i Nord-Norge	23
20. Slik løfter vi Nord-Norge inn i framtida!	25
21. Krafttak for et mer attraktivt Nordland	26
22. En tillitsskapende storbypolitikk med mindre forskjeller	27
Næring	29

23.	Tid for skog!.....	29
24.	Et levedyktig reiseliv	30
25.	Norge trenger flere kvinnelige gründere.....	30
Transport og kommunikasjon		31
26.	Rydd opp i urettferdig nettleie	31
27.	Fergeprisene må ned!	32
28.	Stokmarknes lufthavn Skagen må snarest få permanente FOT-ruter	32
Utdanning og forskning		33
29.	Engelskkravet hindrer flyktingers utdanningsløp og integrering	33
30.	Kvalitet foran monopoler – på tide å endre gradsforskriften	33
31.	Tette elevenes kunnskapshull på veien ut av korona	34
32.	Barnehager – medvirkning, kompetanse og kvalitet	35
Utenriks og forsvar		36
33.	Trygg styring i en urolig verden	36
34.	Begrens Kinas innflytelse	37

Resolusjoner

Arbeid og sosial

1. Innvandrere som skaper mer og inkluderer flere

Norsk innvandringspolitikks strategi er å inkludere flere gjennom arbeid. Men veien til arbeidslivet for mange innvandrere kan være lange og smale. Regjering ønsker å legge til rette for arbeidsinnvandrere med relevant kompetanse fra land utenfor EØS-området samt å trekke seg kapital og innovasjonskraft. I ett høringsnotat foreslår Arbeids- og Sosialdepartementet konkrete tiltak for å få dette til uten behov for å implementere nye typer visum. Dessuten blir det fremdeles en utfordring for arbeidsinnvandrere som ikke har permanent opphold i Norge å starte og drive privat virksomhet i Norge ved siden av jobb.

I dag er det forskjellige krav for hvordan innvandrere fra land utenfor EØS kan starte og drive egen virksomhet i Norge. Enten må man søke og få innvilget oppholdstillatelse for å drive selvstendig næringsvirksomhet eller må man vente til å få permanent opphold i Norge. Permanent opphold skjer tidligst etter å ha bodd tre år med gyldig tillatelse i Norge samt å oppfylle krav ifm opplæring i bl.a. norsk språk. Mange arbeidsinnvandrere velger å ikke prioritere dette de første tre årene og dermed kvalifiserer ikke for å søke. Dette fører til at arbeidsinnvandrere flest har automatisk begrenset muligheter for å bidra til velferdsstaten, innovasjonsutvikling og integrering i Norge.

Språk er nøkkel til integrering og det skal stilles krav på det. Derimot kan vi insentivere for at flere ønsker å lære seg både språk og den norske kulturen på ulike måter. Å eie din egen bedrift i Norge kan være en sterk motivasjon for å lære det. Det kreves hardt arbeid, ressurser, å bygge eget nettverk og å sette seg i lover og regler for å starte og drive egen virksomhet. Noe som igjen vil kreve en høy grad av språk kunnskap og kultur forståelse. Dermed kan å eie din egen bedrift være veien til integrering. Ikke minst å gi muligheter til innvandrere til å ta en mer aktiv rolle i det norske samfunnet.

Høyre politikk handler om å gi muligheter for at alle skal lykkes. Når vi gir mennesker de nødvendige verktøy for å lykkes kan vi da forvente de beste resultatene og de beste historiene. Derfor er det på tide med å revurdere krav til å starte og drive egen virksomhet i Norge for innvandrere fra land utenfor EØS-området. Vi må gjøre det enklere for dem slik at flere kan bli med på å skape mer og inkludere flere.

Høyre vil:

- Støtte høringsnotat fra arbeids- og sosialdepartementet om forslag til endringer i reglene om oppholdstillatelse til selvstendige næringsdrivende i utlendingsforskriften slik at:
- Det fjernes krav om å innhente uttalelse fra fylkeskommune som en del av krav for innhenting av uttalelse om det økonomiske grunnlaget når innvandrere fra land utenfor EØS skal søke om oppholdstillatelse for å drive selvstendig næringsvirksomhet.
- Det åpnes for at offentlige midler og tilstrekkelige midler fra drift av virksomhet forutsettes som bevis for økonomisk grunnlag for driften av den selvstendig næringsdrivende.
- Åpne for å endre loven slik at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS-området som har hatt gyldig arbeidstillatelse i Norge i tre år får innvilget næringsdrivende tillatelse automatisk ved fornyelse av arbeidstillatelsen sin (tillegg).

- Gjøre det enklere for at innvandrere/borgere utenfor EØS og de nordiske landene kan starte egen bedrift i Norge, blant annet gjennom entreprenørskapsprogrammer. Og insentivere for at de organiserer sin virksomhet gjennom aksjeselskap.
- Insentivere for at innvandrere fra land utenfor EØS-området og nordiske land blir med på frivillig arbeid og organiserer sitt frivilligarbeid i form av klynger der hvor det kan knyttes sterkt forretningsmiljø.

Rogaland Høyre

2. Arbeidsinnvandrere som skaper mer og inkluderer flere

I dag er det forskjellige krav for hvordan arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS kan starte og drive egen virksomhet i Norge. Enten må man søke og få innvilget oppholdstillatelse for å drive selvstendig næringsvirksomhet eller så må man vente til man får permanent opphold i Norge. Det samme gjelder dersom de ønsker å drive frivillig arbeid i organiserte foreninger. Permanent opphold skjer tidligst etter å ha bodd tre år med gyldig arbeidstillatelse i Norge samt å oppfylle krav ifm. opplæring i bl.a. norsk språk. Mange arbeidsinnvandrere velger å ikke prioritere dette de første tre årene og dermed kvalifiserer de ikke til å søke. Dette fører til at arbeidsinnvandrere flest har automatisk begrenset muligheter for å bidra til velferdsstaten, innovasjonsutvikling og integrering i Norge.

Språk er nøkkel til integrering og det skal stilles krav til det. Derimot kan vi bidra til at flere ønsker å lære seg både språk og den norske kulturen på ulike måter. Å eie egen bedrift i Norge kan være en sterk motivasjon for å lære det. Det kreves hardt arbeid, ressurser, å bygge eget nettverk og å sette seg i lover og regler for å starte og drive egen virksomhet. Noe som igjen vil føre til et høyt nivå av språkkunnskap og kulturforståelse. Å eie sin egen bedrift kan være veien til integrering.

Første generasjon innvandrere representerer ca. 10% av befolkningen i Innlandet. Over halvparten av innvandrere i Innlandet kommer fra land utenfor EØS-området i henhold til statistikk. Dette kan representere en gylden mulighet for fylket vårt. For eksempel, I Storbritannia er halvparten av alle selskaper verdt over 1 milliard dollar stiftet av minst en gründer med innvandrerbakgrunn. Innvandrerdrivne selskaper står bak 14 prosent av alle jobber i små og mellomstore bedrifter. I Sverige skaper innvandrergründere over 300.000 jobber. Det er 9 prosent av alle arbeidsplasser i privat sektor.

Norge skal være mulighetens land og Høyres politikk handler om å gi muligheter for at alle skal lykkes. Når vi gir mennesker de nødvendige verktøy for å lykkes kan vi forvente de beste resultatene og de beste historiene. Derfor er det på tide å revurdere krav til å starte og drive egen virksomhet i Norge for arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS-område. Vi må gjøre det enklere for dem slik at flere kan bli med på å skape mer og inkludere flere.

Høyre vil:

- Støtte høringsnotat fra arbeids- og sosialdepartementet om forslag til endringer i reglene om oppholdstillatelse til selvstendige næringsdrivende i utlendingsforskriften slik at:
- Det fjernes krav om å innhente uttalelse fra fylkeskommune som en del av krav for innhenting av uttalelse om det økonomiske grunnlaget når innvandrere fra land utenfor EØS skal søke om oppholdstillatelse for å drive selvstendig næringsvirksomhet.
- Det åpnes for at offentlige midler og tilstrekkelige midler fra drift av virksomhet forutsettes som bevis for økonomisk grunnlag for driften av den selvstendig næringsdrivende.

- Åpne for å endre loven slik at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS-området som har hatt gyldig arbeidstillatelse i Norge i tre år får innvilget automatisk tillatelse for drive næringsvirksomhet i Norge ved fornyelse av arbeidstillatelsen sin.
- Åpne for å endre loven slik at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS-området som har gyldig arbeidstillatelse kan utføre frivillig arbeid i en form av organiserte foreninger eller at de kan starte sin egen forening for å drive med frivillig arbeid.
- Gjøre det enklere for at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS og de nordiske landene kan starte egen bedrift i Norge, blant annet gjennom entreprenørskapsprogrammer. Og insentivere for at de organiserer sin virksomhet gjennom aksjeselskap.
- Insentivere for at innvandrere fra land utenfor EØS-området og nordiske land blir med på frivillig arbeid og organiserer sitt frivilligarbeid i form av klynger der hvor det kan knyttes sterkt forretningsmiljø.

Referanser:

Hvorfor er det vanskeligere for innvandrere å komme i jobb? – SSB

<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/hvorfor-er-det-vanskeligere-for-innvandrere-a-komme-i-jobb>

Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35/*#KAPITTEL_3

Høringsnotat – Forslag til endringer i reglene om oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende i utlendingsforskriften (økonomisk grunnlag mv.) – Arbeids- og sosialdepartementet

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3b64cb3b8aa443bfae579a6f3a446306/horingsnotat-oppholdstillatelse-til-selvstendig-naringsdrivende.pdf>

Innlegg: Den lange og smale veien til arbeidslivet

<https://www.dn.no/innlegg/migrasjon/innvandring/arbeidsliv/innlegg-den-lange-og-smale-veien-til-arbeidslivet/2-1-832328>

Migrant entrepreneurs: Building our businesses creating our jobs

A report by Centre for Entrepreneurs and DueDil – The entrepreneurs Think Tank

<https://centreforentrepreneurs.org/wp-content/uploads/2015/11/MigrantEntrepreneursWEB.pdf>

Tabell 09817 SSB

Regionale utviklingstrekk Rogaland 2020 – Rogaland fylkeskommune. April 2020

<https://haugalandvekst.no/app/uploads/2020/07/Regionale-utviklingstrekk-2020-Rogaland.pdf>

Innlandet Høyre

3. Eldre - En ressurs for arbeidsliv og samfunnsliv!

Antall seniorer over 67 år er nå ca. 750.000 og vil i h.t. SSB øke til ca. 1. 2 mill. i 2040. Endret livsstil, bedre medisin, økt fysisk aktivitet og mer og bedret velferdsteknologi vil innebære at en langt større andel av våre seniorer vil få god fysisk og psykisk helse.

Mangel på arbeidskraft vil være en av de største samfunnsutfordringene de neste tiårene. Det må derfor føres en seniorpolitikk som får flere seniorer til å fortsette i arbeidslivet. Økes avgangsalderen med ett år, tilføres Norge 50.000 flere arbeidstakere. Denne ressursen er det av flere grunner viktig å utnytte.

Seniorene har opparbeidet seg bred livserfaring og kunnskap, som ikke minst er viktig for overføring av kompetanse samt kultur og tradisjon. Å fortsatt kunne bidra til verdiskaping og velferd, er positivt for seniorenas selvfølelse, fysisk og psykisk helse. Det kan også være den beste terapi mot en annen stor samfunnsutfordring, nemlig økt ensomhet. Men for å lykkes med å benytte denne store og økende ressursen, må aldersgrensene i arbeidslivet både økes og gjøres mer fleksible.

En øvre aldersgrense alene er i realiteten en forskjellsbehandling, enten det er i eller utenfor arbeidslivet. Et ganske meningsløst eksempel hva gjelder samfunnslivet, er at aldersgrensen for å være medlem i Forlikrådet er 70 år!

Seniorene er en meget viktig ressurs for samfunnet. Mange tar i dag på seg omsorgstjenester, både som besteforeldre, pårørende, besøksvenner m.m. Mange er aktive innen frivillige organisasjoner og frivilligheten for øvrig. Men det kunne tilrettelegges langt bedre for å utnytte all den kunnskap og livserfaring seniorenas representerer. En mer målrettet satsing både innenfor foreningslivet og politikken må til. I politikken både nasjonalt og lokalt er det blitt færre seniorer de senere årene. Her er det viktig at både seniorenas selv, de politiske partiene og samfunnet generelt blir bevisste på at også seniorenas må kunne bidra i politikken på alle plan. Generelt etterlyses en endret holdning til eldre. De fleste er en ressurs, ikke en belastning!

Høyre vil:

- Ha et samfunn som, som gir eldre som kan og vil muligheter til å delta lengre i arbeidslivet
- Ha både økte og mere fleksible aldersgrenser i privat og offentlig sektor, samt fleksibilitet i stillingsomfang og oppgaver der fagkompetanse kan nyttiggjøres
- Ha skattemessige ordninger og et pensjonssystem som stimulerer til å stå lengre i arbeid
- Ha flere målrettede tiltak både innenfor arbeidslivet og samfunnslivet for øvrig, for å utnytte all den kompetanse og livserfaring de eldre representerer
- At eldre som ressurs snakkes opp og tas på alvor

Senior Høyre

4. Pensjonister skal ikke tape kjøpekraft

Gjeldende regler for årlig regulering av alderspensjon, som alle mottar, ble vedtatt av et bredt flertall på Stortinget i 2009 etter forslag fra Arbeiderpartiet. Dagens modell ga best uttelling frem til 2014 i forhold til gjennomsnittlig lønns- og prisvekst. Siden har lav lønnsvekst gitt lav realvekst – både for alderspensjonister og arbeidstakere.

Pensjonssystemet må endres

Pensjonistene opplever at de stadig taper kjøpekraft med underreguleringen av alderspensjonen på 0,75 %. Dette kan ikke fortsette. Det var aldri meningen med pensjonsreformen at pensjonistene skulle tape på ordningen over en lengre periode, men at variasjoner i lønns- og prisstigningen skulle jevne ut utbetalingene over tid.

Det må foretas endringer i pensjonssystemet som tar hensyn til at det har oppstått et misforhold mellom prisstigningen og pensjonene slik at pensjonistene taper kjøpekraft.

Solidaritet mellom generasjonene

I et generasjonsperspektiv må ikke dagens ungdom, som en følge av et økende antall eldre, komme vesentlig dårligere ut enn dagens pensjonister. De fleste av dagens unge starter imidlertid senere i arbeidslivet enn dagens pensjonister. Samtidig lever vi lenger og er friske lenger enn forrige generasjon. Det er derfor ikke urimelig at kommende pensjonister må kunne stå i arbeid noe lengre i takt med økt levealder.

Forhandlingsrett gir ingen forutsigbarhet

Å foreta endringer i pensjonen gjennom budsjettforhandlinger i Stortinget hvert år gir ikke forutsigbarhet og kan føre til utilsiktede virkninger.

Pensjon utbetales med utgangspunkt i en personlig arbeidsinnsats og skal ikke benyttes i et fordelingsystem. Forhandlingsrett om årlige pensjonsutbetalinger slik LO og Pensjonistforbundet ønsker, vil kunne innebære en omfordeling mellom pensjonistene. Det vil ikke oppleves hverken som rettferdig eller forutsigbart, og er heller ikke ønsket av et flertall av arbeidstakerorganisasjonene.

Senior Høyre krever at pensjonssystemet må endres slik at:

- kjøpekraft ikke går tapt
- pensjonen er forutsigbar og oppleves rettferdig
- økt levealder får konsekvenser for pensjonene
- pensjon ikke blir en brikke i et forhandlingsspill

Senior Høyre

Energi og miljø

5. Strømnettet må ikke bli en flaskehals for grønn vekst – Norge trenger en plan for elektrifisering

Tilgang på nok fornybar elektrisitet og et linjenett som gir nok strøm der vi trenger det når vi trenger det kan i fremtiden bli et stort hinder for nye lønnsomme arbeidsplasser, ikke minst i distriktene. Elektrifiseringen av samfunnet med digitalisering, elektriske biler, batterifabrikker og andre arbeidsplasser som krever strøm kan også gjøre oss mer sårbare og sette nasjonal sikkerhet i fare. Høyre mener derfor det trengs en nasjonal plan for elektrifisering.

Rundt om i Norge har det den senere tiden vært diskusjoner om etablering av energiintensive bedrifter som datasenter og batterifabrikker. En stor batterifabrikk med 2000 ansatte vil være en stor og attraktiv arbeidsplass, men mange kommuner oppdager at de i tillegg til egnede næringsarealer ikke har et tilstrekkelig linjenett til å levere all den kraften som trengs. En slik fabrikk vil alene kreve like mye strøm som en tredjedel av Trondheim by, men det tar seks år å planlegge og godkjenne en ny kraftlinje og i tillegg flere år å bygge linjene. Manglende kraftlinjer kan også påvirke hvilke havner som kan ta i mot større skip som trenger landstrøm, evt skip som skal lades og mange andre virksomheter.

Kostnadene ved utbygging av nye linjer må enten belastes den som trenger strømmen i form av et anleggsbidrag eller betales av de andre kundene. Mange prosjekter samtidig vil gjøre linjeleien og anleggsbidrag alt for høy. Dermed går vi glipp av mange nye arbeidsplasser. Vi trenger en plan for elektrifisering som sørger for at vi ligger i forkant av behovet og bygger ut linjenett og kraftproduksjon på en kostnadseffektiv måte i hele landet.

Det er også behov for å rydde opp i lover og regler. Det er for eksempel i dag vanskelig for de som eier eiendommer å selge overskuddsenergi til naboeiendommer. Og nettselskaper slik som Tensio kan ikke investere i lagring av strøm i form av store batterier eller lokal produksjon av hydrogen eller ammoniakk.

Enten det er hydrogenproduksjon, biogassproduksjon, batterifabriker, elektrifisering av sokkelen og transportsektoren er det strømforsyningen som er hinderet. Vi står i en unik situasjon der investeringene er klare til å gjøres, men linjenett og forsyningssituasjonen gjør det umulig. Dermed går vi glipp av jobber, skatteinntekter og forsinker det grønne skiftet. Reduserte skatter og sterke incentiver til nyskaping og omstilling nulles ut av denne flaskehalsen.

For å nå klimamålene er det nødvendig å fjerne denne flaskehalsen. Vi trenger derfor et taktskifte i investering, ansvar og saksbehandlingstid.

Uten elektrisitet vil alt stoppe opp, angrep på sentrale knutepunkt for kraftforsyning kan lamme hele landet over natta og mere ekstremvær gjør allerede det samme i store områder. Å ha nødvendig fokus på å ivareta og sikre nødvendig og kritisk infrastruktur vil bli et grunnleggende spørsmål jo mer vi digitaliserer og elektrifiserer.

Høyre vil:

- Foreta en gjennomgang av dagens strømnnett, og lage en plan for hvordan tilførsel av strøm bedre kan tilpasses behovene i hele landet
- Sikre nok strøm langs kysten slik at grønn skipsfart kan realiseres
- Gjennomgå dagens finansiering av strømnettet
- Gjøre det mulig med salg av overskuddsenergi fra bygg og industri
- Endre lovverket for å kunne lagre energi og selge fra energilager (f.eks. når vinden blåser for deretter å bruke kraften fra batteriet når det er vindstille)
- Redusere planleggingstiden fra søknad til bygging for å fjerne flaskehalsraskere
- Legge til rette for utbygging av nødvendig infrastruktur i strømnettet som kan gi fart til det grønne skiftet, ny jobbskaping og nye næringsetableringer
- God kapasitet i et robust og sikkert strømnnett skal være et konkurransefortrinn for norsk industri
- Vurdere ordningen med anleggsbidrag for å skape en modell som ikke fungerer som en barriere, men et incentiv for nyetableringer
- Vurdere nye modeller for utbyggingsansvar som sikrer en rask og trygg utbygging av nødvendig kapasitet
- Utarbeide en grundig sårbarhetsanalyse som innbefatter sikring av kritisk infrastruktur for ivareta sikkerheten mot angrep fra de som ikke vil oss vel og mot skader som følge av naturhendelser.
- Åpne opp for å kunne etablere mindre kraftverk nære eller i tilknytning til ny og eksisterende kraftkrevende industri.

Trøndelag Høyre

6. Høyre ønsker økt lokalt selvstyre av motorferdsel i utmark

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselsloven) regulerer bruken av motoriserte kjøretøy i utmarka. Det har i mange år vært et ønske, og krav, fra brukere av utmarka at forvaltningen må være mest mulig lokal. På tross av at regjeringen har gjort enkelte forenklinger i regelverket må det fortsatt gjøres ytterligere grep for å flytte mer makt til kommunene for å sikre lokal forvaltning av motorferdsel i utmark.

Fylkestinget i Troms og Finnmark gjorde i sitt møte den 16.-19.mars vedtak om at arbeidet med en revidering av motorferdselsloven må settes i gang. Høyre vil støtte dette kravet, og mener en revidering av loven må legge til rette for at det lokale selvstyret vektlegges tyngre. Det bør også være et overordnet mål for revideringen at den skal føre til forenklinger og forbedringer for de som i dag benytter snøskuter.

I dag opplever kommuner som forsøker å legge til rette for snøskuterbruk, for eksempel gjennom rekreasjonsløyper, et stort byråkrati og motstand mot dette arbeidet. Dette er med på å svekke legitimiteten til regelverket, og bidrar til økende frustrasjon. I Troms og Finnmark er bruk av snøskuter en naturlig del av hverdagen, og for mange en måte å få oppleve friluftsliv og livsglede på. Så lenge kjøringen foregår på en fornuftig og ansvarlig måte, er det heller ikke store negative konsekvenser ved bruken av snøskuter i naturen.

Motorferdselen er en del av vår samferdsel og distriktene har behov for styrket lokaldemokrati knyttet til motorferdsel. Motorferdsel bør derfor overføres til et departement som ivaretar samferdsel eller lokaldemokratiet. Høyre mener derfor at det må vurderes å flytte forvaltning av motorferdsel til samferdselsdepartementet eller kommunaldepartementet.

Etablering av løyper har også støtt på noen utfordringer med manglende mulighet til å kjøre på offentlig vei. Det er derfor behov for å gjøre det mulig å kjøre korte distanser på offentlig vei fra løypa til bopel, hytte, cafe, butikk og andre næringstilbud.

Høyre vil:

- At det gjennomføres en revidering av motorferdselsloven, med mål om å styrke det lokale selvstyret og forenkle regelverket.
- Overføre ansvaret for motorferdsel i utmark fra klima- og miljøverndepartementet til kommunal- og moderniseringsdepartementet eller samferdselsdepartementet.
- Revidere forskrift om bruk av snøscooter på vei.
- Fjerne bestemmelsen om at motorferdselsbruk i snøskuterløyper ikke er tillatt etter 5. mai.

Troms og Finnmark Høyre

7. En forsvarlig rovdyrforvaltning

I Norge er rovdyrpolitiske spørsmål en kilde til konflikt. Frontene er steile, og spørsmålet vekker sterke følelser hos debattanter på begge sider.

Det bør være en politisk målsetting å få ned konfliktnivået. Da er forutsigbarhet viktig. Gjennom en forutsigbar rovdyrpolitikk, sikres forvaltningen klare rammer til å ta ut rovdyr som forårsaker skade, samt ivareta de rovdirene som ikke gjør det.

Menneskene som bor i distriktene lever tett på rovdirene. De eventuelle problemene enkelte rovdyr forårsaker går ut over mennesker bosatt i distrikts-Norge, ikke i byene. Det er bred politisk enighet om å

oppretholde en desentralisert boligstruktur i Norge, og derfor er det viktig at de som bor tett på rovdynene, blir hørt i rovdyndebatten.

Høyres Studenter mener derfor det er av avgjørende betydning å sikre at rovdyn som forårsaker skade på hus- eller beitedyr blir tatt ut raskt og effektivt, i tråd med dagens naturmangfoldslov. Dette er et ledd i å følge opp bestandsmålene i Stortingets rovdynforlik.

Dagens naturmangfoldslov åpner imidlertid ikke for å ta ut nærgående rovdyn som forårsaker frykt og problemer for mennesker som bor tett på rovdynene. Dagens lovgivning krever at det aktuelle må ha forårsaket skade på hus- eller beitedyr for å kunne bli tatt ut.

Høyres Studenter mener det ville være konfliktdempende å sikre at også rovdyn som blir for nærgående, folkevante og truende kan tas ut før det kan dokumenteres skadepotensiale på hus eller beitedyr. Det er viktig at de som lever tett på rovdyn blir hørt. Det er disse menneskene politikken rammer.

Høyres studenter er av den oppfatning at alle de delene av landet der rovdyn befinner seg må ta sin del av ansvaret for forvaltningen, og ikke overlate det utelukkende til de kommunene som befinner seg innenfor sonen. Derfor ønsker også Høyres Studenter å avvikle ulvesonen. Denne sonen fremstår for mange som et reservat for rovdyn. Dette er en voldsom belastning for menneskene som er bosatt i området. Byrdene med norsk rovdynpolitikk må fordeles bedre enn tilfellet er i dag.

Samtidig er det viktig å sikre at Norge følger opp sine folkerettslige forpliktelser. Norge har ratifisert Bern-konvensjonen, og derfor er det viktig at rammeverket i Bern-konvensjonen setter rammene for norsk rovdynforvaltning.

Noe av grunnen til at det i Sverige har vært enklere å drive lisensjakt på rovdyn som forårsaker problemer enn i Norge, er at svenskene har innført EUs habitatsdirektiv. Direktivet åpner for at «økonomiske og sosiale hensyn» også skal vektlegges når et land skal vurdere jakt på rovdyn - ikke bare hvorvidt rovdyn skader sau eller hund.

Svensk Høyesterett har slått fast at habitatsdirektivet er en presisering av Bern-konvensjonen, og lagt dette til grunn for sin tolkning av konvensjonen. Svensk Høyesterett konkluderte med at det var fullt mulig å vektlegge hensynet til lokalbefolkningen i større grad enn det vi gjør i Norge.

Sverige har de samme folkerettslige forpliktelsene som det Norge har. Derfor mener Høyres Studenter at habitatsdirektivet må inntas som en del av EØS-avtalen, i den hensikt å oppnå en rettstilstand tilsvarende den de har i Sverige. For å sikre levedyktige distrikter, senke konfliktnivået rundt rovdynpolitiske spørsmål og en forsvarlig rovdynpolitikk, er det derfor viktig at naturmangfoldsloven endres, og utformes i samsvar med den fortolkning svensk Høyesterett har gjort av Bern-konvensjonen. Dette vil ikke være til hinder for at det fortsatt skal være levedyktige norske bestander av ulv, gaupe, bjørn, og andre rovdyn i den norske faunaen.

Høyre vil:

- Føre en forsvarlig og ansvarlig rovdynpolitikk, hvor de som bor i distriktene blir ivaretatt, samtidig som det sikres levedyktige bestander av rovdyn i norsk fauna
- Avvikle ulvesonen

- At EUs habitatdirektiv inntas som en del av EØS-avtalen, og med det gjøres til norsk rett. Dette vil åpne for en endring i naturmangfoldloven slik at "sosiale og økonomiske" hensyn kan vektlegges når forvaltningen skal fatte avgjørelser 48 om uttak av problematiske rovdyr
- At Norge skal følge opp sine folkerettslige forpliktelser, også i rovdyrpolitikken

Høyres Studenter

Familie og kultur

8. Større satsning på e-sport og spillutvikling i Norge

Dataspill er en stor fritidsaktivitet med over 2,5 milliarder spillere i hele verden, og det er en fritidsaktivitet for både unge og eldre. For stadig flere er dette også en konkurransesport. Høyre mener det må legges bedre til rette for at de som spiller dataspill får gode møteplasser, og at det legges bedre til rette for e-sport, større arrangementer og spillutvikling i Norge.

Den globale spillbransjen er en stor og raskt voksende bransje. I 2019 omsatte spillbransjen for 152 milliarder dollar, og Norge har en ganske liten andel av dette. Spillindustrien er en grønn industri som er flyttbar, krever lite plass og har et stort potensial i Norge. Høyre vil at norsk spillindustri skal bli en langt større aktør på verdensmarkedet enn den er i dag, og at det kan skapes flere arbeidsplasser og kompetansemiljøer innen spillindustri i Norge.

Høyre støtter derfor opp under arbeidet som foregår med å utvikle en spillutviklingsbransje i Nordreisa, der det blant annet høsten 2021 skal opprettes en egen fagskole for spillutvikling gjennom Changemaker Education som med sin spillutviklingsskole Futuregames to år på rad har blitt utnevnt til verdens neste beste utdanning innenfor spillutvikling. Om Nordreisa lykkes med å skape en spillutviklingsbransje, vil det skape en ny industri i Nord-Norge som gir arbeiderplasser, bedrifter og kompetansemiljøer.

Høyre støtter også videreutvikling av en e-sport linje ved samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino.

Dataspill og spillindustrien er verdifullt for andre sektorer i samfunnet. Dataspill er et verdifullt pedagogisk verktøy i undervisning i skolen, og gir elevene tilleggskompetanser som vil være sterkt etterspurte i fremtiden. Bemanningsbransjen oppfordrer allerede i dag arbeidssøkende til å sette dataspill på CVen. Spillindustrien har også viktig overføringsverdi til digitaliseringsprosesser i norsk industri og på norske arbeidsplasser.

Høyre vil:

- Ha flere møteplasser for dataspilling og den digitale kulturen, gjerne i samarbeid med lokale idrettslag og andre frivillige organisasjoner.
- Sørge for at flere flerbrukshaller og kulturhus er tilrettelagt for datatreff og esportkonkurranser.
- Støtte initiativer om flere internasjonale e-sportarrangementer i Norge.
- Legge til rette for god og smart bruk av dataspillbasert undervisning i skolen.
- Opprette flere e-sportlinjer og e-sport som programfag i den videregående skolen.
- Støtte opp om arrangementer som fremmer spilkultur i større grad, f.eks LAN og andre lignende arrangementer.

- Videreføre støtte til utvikling av dataspillteknologi og gi gode rammebetingelser for å styrke profesjonell spillutvikling i Norge, blant annet ved å styrke tilgangen på privat investeringskapital og bygge mer spillkompetanse.
- Åpne for tipping på e-sport på lik linje med ordinær sportstipping.

Innsendt av Troms og Finnmark Høyre

9. E-sport som opplæringsarena

Interessen for e-sport vokser i rekordfart og har de siste årene også fått et betydelig endret omdømme i positiv forstand. Fra av mange å ha blitt sett på som en uting, får vi stadig ny innsikt i hvilke fordeler e-sport og gaming kan gi. Både sosialt, som læringsarena og i arbeidslivet. Utdanningsinstitusjoner, arbeidsgivere, idretten, foresatte og mange andre er blant de som de siste årene har fått opp øynene for de fordeler som kan ligge i e-sport. Derfor må vi legge bedre til rette for de mulighetene e-sport gir. Norge har alle forutsetninger til å være ledende med å legge til rette for e-sport som opplæringsarena, både i ordinær og alternativ undervisning.

Det er flere positive læringsutbytter av e-sport. Man tilegner seg kompetanse som språk, evne til samarbeid, problemløsning, strategisk og langsiktig planlegging, kreativ tenkning og teknologiforståelse. Det er egenskaper og kompetanse som etterspørres i arbeidslivet. Flere arbeidsgivere ansetter personer på grunn av sin kompetanse som et resultatet av e-sport og gaming. Jobbspesialister anbefaler å sette opp sin gamingkompetanse på CV'en og bemanningsbyrå som Manpower har en egen "gaming-kalkulator" hvor man kan regne ut kompetansen man har som et resultat av gamingerfaringen sin. Økt forståelse for hva e-sport er og hva som kreves av deg som utøver har bidratt til en økt forståelse for at e-sport krever god fysisk helse og et sunt kosthold. I likhet med andre idrettsutøvere må man også innen e-sport ha en sunn livsstil med fokus på fysisk aktivitet, et sunt og variert kosthold og gode søvnvaner.

Høsten 2020 ble esport egen linje ved 15 videregående skoler i Norge, blant annet Tiller VGS i Trøndelag. E-sport var da allerede godt etablert som et programfag ved Tiller VGS. De kom fra hele landet for å lære av erfaringene til Tiller VGS. Huseby og Klæbu ungdomsskoler tilbyr også e-sport som eget valgfag. E-sport er en god alternativ lærings- og mestringsarena også for elever med behov for spesiell oppfølging. E-sport som alternativ opplæringsarena er tatt i bruk av flere skoler og utdanningsinstitusjoner. Flere barn og unge bør få tilgang til det samme tilbudet som elevene ved disse skolene. Ikke alle elever lærer best ved å sitte i ro bak en pult, det må vi ta på alvor og legge til rette for alternative opplæringsarenaer.

Miljøet rundt Tiller VGS har betydelig kompetanse innen e-sport, og er en relevant samarbeidspartner for andre aktører i regionen og nasjonalt. I tillegg har flere ungdomsskoler god erfaring med å tilby e-sport som valgfag på ungdomsskolenivå. Erfaringene fra Trøndelag med det arbeidet som allerede er gjort innen e-sport, det aktive e-sportmiljøet i regionen og forsknings- og teknologimiljøene på NTNU og Sintef, viser hvordan man kan være fremtidsrettet og lede an i det videre arbeidet med å legge til rette for e-sport som opplæringsarena.

Høyre vil:

- At Norge skal være tydelig og ledende med å legge til rette for e-sport som opplæringsarena for flere barn og unge, både på grunnskole- og videregående skolenivå
- At det etableres et samarbeid med ulike aktører som allerede erfaring med e-sport, som skoler og e-sportmiljøene, og med regionens teknologi- og forskningsmiljøer

- At flere elever ved flere skoler skal få tilbud om e-sport som valgfag, gjerne etter modell fra Huseby og Klæbu ungdomsskoler som tilbyr dette per i dag
- At flere skoler skal legges til rette for e-sport som en alternativ opplæringsarena for elever med behov for spesiell oppfølging
- At jenter i særdeleshet motiveres til å velge e-sport for å jevne ut kjønnsdelingen innen en voksende næring i arbeidslivet

Trøndelag Høyre

10. Digital spillkultur og innholdsproduksjon

Dataspilling er en stor fritidsaktivitet blant ungdom i Norge i dag. For stadig flere er dette også en konkurransesport. Høyre mener at det bør legges bedre til rette for at også de som spiller dataspill får gode møteplasser, og at det legges bedre til rette for e-sport og større arrangementer her i Norge.

Den globale dataspillbransjen er en stor og raskt voksende bransje. Spillindustrien er en grønn industri, som er flyttbar, krever lite plass og har et stort potensial i Norge. Høyre ønsker at norsk spillindustri skal bli en langt større aktør på verdensmarkedet enn den er i dag og at det kan skapes flere arbeidsplasser innen spillindustrien i Norge.

Dataspill og spillindustrien er også verdifulle for andre sektorer i samfunnet. Dataspill er et verdifullt pedagogisk verktøy i undervisning i skolen, og gir elevene tilleggskompetanser som vil være sterkt etterspurte i fremtiden. Bemanningsbransjen oppfordrer allerede i dag arbeidssøkende til å sette dataspill på CVen. Spillindustrien har også viktig overføringsverdi til digitaliseringsprosesser i norsk industri og på norske arbeidsplasser.

Høyre vil derfor:

- Satse på møteplasser for dataspilling og den digitale kulturen, gjerne i samarbeid med lokale idrettslag og andre frivillige organisasjoner
- Sørge for at flere flerbrukshaller og kulturhusarenaer er tilrettelagt for datatreff og e-sportkonkurranser
- Støtte initiativer for internasjonale e-sportarrangementer
- Legge til rette for smart bruk av dataspillbasert undervisning i skolen
- Ha flere e-sportlinjer i videregående skole
- Videreføre støtte til utvikling av dataspillteknologi og bidra til gode rammevilkår for å styrke profesjonell spillproduksjon i Norge blant annet ved å styrke tilgangen på privat investeringskapital og bygge eksport-kompetanse.
- Åpne for E-sporttipping på lik linje med ordinær sportstipping.
- Offentlige tilskuddsordninger for kultur og idrett skal kunne gå til e-sportstiltak.

Viken Høyre

11. Lovfestet barnehageplass fra og med at barna fyller ett år

Befolkningsutviklingen i Norge byr på utfordringer. Utviklingen av befolknings sammensetningen for landet sett under ett, men særlig i distriktskommunene, bekymrer oss. Det er vel kjent at det fødes for få barn i

Norge. Fødselstallene i Norge har gått ned siden 2009 og er nå på det laveste som SSB har målt noen gang. Fødselstall må opp for å sikre velferden i framtiden.

Vi leser hver sommer om fulle fødestuer, noe som har direkte sammenheng med at mange foreldre forsøker å treffe riktig på fødselsdatoen. Det vil si fødselsdagen som gir barna rett til barnehageplass. Er barna født i perioden januar - juli har barna ikke rett før 15. august året etter.

Dermed har nybakte foreldre utfordringer med å gå tilbake til jobb etter endt permisjon, da de ikke har noen til å se til sine barn. Arbeidsgiverne sliter med kritisk kompetanse fordi arbeidstakere må være enda lengre borte enn ved en normal fødselspermisjon. Vi må rydde bort hindringer som gjør det vanskelig å få hverdagskabalene til å gå opp for barnefamilier og skape forutsigbarhet til næringslivet og kommuner.

Derfor vil Høyre:

- Lovfeste barnehageplass fra og med at barna fyller ett år, uavhengig av måneden barna er født i.
- At overføringene til kommunene økes tilsvarende kostnadsøkningen for å sikre 1-åringer barnehageplass.

Trøndelag Høyre

Finans

12. Økonomisk bærekraft etter korona

Bærekraft er Høyres ryggrad

Høyres viktigste oppdrag er å overlevere samfunnet til neste generasjon i bedre stand enn vi selv mottok det. Prinsippet om bærekraft skal derfor ligge til grunn for både økologisk, sosial og økonomisk politikk.

Alle perspektivmeldinger, faglige tilbakemeldinger og framskrivninger viser at den økonomiske politikken ikke er bærekraftig. Innen kort tid vil statens utgifter vokse ut av kontroll, samtidig som inntektene reduseres. Det fordrer at Høyre må ta grep. Det bør være vårt viktigste oppdrag å sørge for at barn og barnebarn også kan nyte godt av velferdsstaten.

Men reduksjon i størrelsen på staten er ikke bare fornuftig økonomisk politikk. Det bør også være et viktig prinsipp for et konservativt parti. Når befolkningen får råde over mer av egne ressurser, så gir det mer makt. Motsatt vil høye skatter være en overføring av makt fra sivilbefolkningen til staten. For oss er det et selvstendig poeng at alle borgere kan råde mest mulig over eget liv.

Høyre vil:

- Ha som mål å redusere det offentlige andel av BNP til et nivå som er lavere enn i 2013.
- Alltid ha som ambisjon og mål å redusere skattene og avgiftene.
- Ha som prinsipp at ingen overføringer skal overstige summen, eller være lik summen, av å stå i arbeid.

Bærekraft gjennom kriser

Vi har fortsatt ikke oversikt over de fullstendige virkningene korona-pandemien vil ha på norsk økonomi og samfunnsliv. Det vi vet er at vi har en massiv oppgave foran oss når vi skal bygge opp samfunnet igjen etter at krisen er over. Samtidig skal vi ikke tilbake til normalen. Koronakrisen er muligheten til å bygge et enda, mer bærekraftig Norge.

Skal Norge fortsatt være verdens beste land å bo og leve i, må vi ta grep for å sikre velferden vår nå. Vi må prioritere hardere i offentlige budsjetter, samtidig som vi må legge til rette for at næringslivet skal kunne skape nye arbeidsplasser. Vi må omstille landet. Det gjør økonomien både solid og bærekraftig. I tillegg til at vi er bedre rustet til å møte neste krise.

Høyre vil:

- Avvikle krisepakker så snart behovet for den er redusert eller borte.
- Redusere inntektsskatten.
- Redusere selskapsskatten.
- Senke avgiftene på grensehandel-utsatte næringer.
- Overholde pensjonsforliket, og reversere endringene som ble gjort i statsbudsjettet 2021.
- Gjennomføre en pensjonsreform i offentlig sektor.
- Innføre aktivitetsplikt for alle aldersgrupper ved sosialhjelp.
- Selge alle statens eierandeler i kategori 1-selskaper.
- Gjennomføre ABE-reform i norske kommuner og fylker.

De unges arv

Vi vet at dagens unge må stå lengre i arbeid, spare mer til pensjon selv og sannsynligvis finansiere større deler av velferdsstaten selv. Jo lengre man venter med å ta grep, jo større blir regningen man skyver foran seg.

Koronakrisen har gjort det vanskeligere for dagens unge, og de som en gang skal ta over velferdsstaten. Flere kan droppe ut av studiet, bli uføre eller på andre måter falle fra samfunnet. Dagens unge slet i fra før med for mange som droppet ut av studier og arbeidsliv. Dette kan få store, økonomiske konsekvenser for fremtiden.

Høyre vil:

- Gjennomføre en ny runde med kriselån til studentene gjennom Lånekassen, dersom den høye arbeidsledigheten vedvarer.
- Gjøre det lettere å kombinere høyere utdanning med arbeid.
- Ta grep for å få kontroll over prisveksten i boligmarkedet.
- Sikre studenter et rimelig nok sted å bo.
- Gjennomgå alle systemer, ytelser og incentiver som omhandler unge utenfor, eller på vei ut av, arbeidslivet.
- Gi skoler og skoleeiere bedre verktøy for å begrense fravær og frafall gjennom hele skoleløpet.
- Øke bruken av gradert uføretrygd.

Unge Høyres Landsforbund

13. Økonomisk bærekraft etter korona

Bærekraft er Høyres ryggrad

Høyres viktigste oppdrag er å overlevere samfunnet til neste generasjon i bedre stand enn vi selv mottok det. Prinsippet om bærekraft skal derfor ligge til grunn for både miljømessig, sosial og økonomisk politikk.

Alle perspektivmeldinger, faglige tilbakemeldinger og framskrivninger viser at den økonomiske politikken ikke er bærekraftig. Innen kort tid vil statens utgifter vokse ut av kontroll, samtidig som inntektene reduseres. Det fordrer at Høyre må ta grep. Det bør være vårt viktigste oppdrag å sørge for at barn og barnebarn også kan nyte godt av velferdsstaten.

Høyre vil:

- Sikre en bærekraftig omstilling av offentlig sektor.
- Ha som prinsipp at ingen overføringer skal overstige summen, eller være lik summen, av å stå i arbeid.

Bærekraft gjennom kriser

Vi har fortsatt ikke oversikt over de fullstendige virkningene korona-pandemien vil ha på norsk økonomi og samfunnsliv. Det vi vet er at vi har en massiv oppgave foran oss når vi skal bygge opp samfunnet igjen etter at krisen er over. Samtidig er koronakrisen en mulighet til å bygge et enda mer bærekraftig Norge.

Skal Norge fortsatt være verdens beste land å bo og leve i, må vi ta grep for å sikre velferden vår nå. Vi må prioritere hardere i offentlige budsjetter, samtidig som vi må legge til rette for at næringslivet skal kunne skape nye arbeidsplasser. Vi må omstille landet. Det gjør økonomien både solid og bærekraftig. I tillegg til at vi er bedre rustet til å møte neste krise.

Den varslede økningen i CO₂-avgiften er viktig for å bidra til en grønn omstilling av næringslivet. Samtidig skal Høyre være garantisten for denne omstillingen skjer uten røde tall på bunnlinjen av norske bedrifter. Det samlede skattetrykket må derfor ikke økes.

Vi regner med at det er ca 70 000 statlige arbeidsplasser i Oslo, og det bør være et mål at halvparten ca 35 000 av disse flyttes til distriktene. Dette vil være et viktig arbeid i forhold til å sikre vekst og nye impulser til ulike fagmiljøer rundt omkring i landet vårt, og gjøre det attraktivt å bosette seg i distriktene.

Høyre vil:

- Avvikle krisepakker så snart behovet for dem er redusert eller borte.
- Fortsette arbeidet med å flytte statlige arbeidsplasser ut i distriktene.
- Overholde pensjonsforliket.
- Gjennomføre en pensjonsreform i offentlig sektor for å sikre gode pensjonsrettigheter også for kommende generasjoner.
- Innføre aktivitetsplikt for alle aldersgrupper som mottar sosialhjelp.
- Etablere et CO₂-fond med samme modell som NO_x-fondet.
- I takt med økning av CO₂-avgiften, redusere andre skatter og avgifter, som for eksempel selskapsskatten.
- Selge alle statens eierandeler i kategori 1-selskaper.

- Gjennomføre ABE-reform i norske kommuner og fylker.

De unges arv

Vi vet at dagens unge må stå lengre i arbeid, spare mer til pensjon selv og sannsynligvis finansiere større deler av velferdsstaten selv. Jo lengre man venter med å ta grep, jo større blir regningen man skyver foran seg.

Koronakrisen har gjort det vanskeligere for dagens unge som skal finansiere fremtidens velferdsstat å komme inn i arbeidslivet. Det er en fare for at flere kan droppe ut av studiet, bli uføre eller på andre måter falle fra samfunnet. Dette kan få store, økonomiske konsekvenser for fremtiden.

Høyre vil:

- Gjennomføre en ny runde med kriselån til studentene gjennom Lånekassen, dersom den høye arbeidsledigheten vedvarer.
- Gjøre det lettere å kombinere utdanning med arbeid.
- Sikre studenter et rimelig nok sted å bo.
- Gjennomgå alle systemer, ytelser og incentiver som omhandler unge utenfor, eller på vei ut av, arbeidslivet.
- Gi skoler og skoleeiere bedre verktøy for å begrense fravær og frafall gjennom hele skoleløpet.
- Øke bruken av gradert uføretrygd.

Rogaland Høyre

Helse og omsorg

14. Bekymring for fastlegekrisen

Fastlegeordningen er en av de offentlige tjenestene i Norge folk er aller mest fornøyde med. Hver innbygger får selv velge sin egen fastlege. Den kontinuerlige relasjonen til en fast lege som man velger selv, gir forbedret helse og livskvalitet og redusert dødelighet, færre sykehusinnleggelse, forbedret forebygging og god pasienttilfredshet. Alt dette for lave helsekostnader og god bruk av ressurser. For sårbare grupper som kronisk syke, viser forskning at varigheten av lege-pasientforholdet er det viktigste tiltaket for å forhindre unødvendige sykehusinnleggelse.

Covid-pandemien har økt belastningen på fastlegjetjenesten, på grunn av oppfølging av smittede, rådgivning til befolkningen og den sentrale rolle i prioritering av risikopasienter og vaksiner. Situasjonen i sykehusene kjenner vi, den er på bristepunktet flere steder. En rekke pasienter har fått utsatt nødvendig utredning og behandling.

De siste årene har det vært økende problemer med rekruttering og frafall av fastleger. Bare det siste året har 36.000 personer mistet fastlegen sin. Vi er nå der at 114.000 personer ikke har fastlege, og stadig flere stillinger er besatt av vikarer.

Ordningen finansieres i utgangspunktet av staten. Kommunene har imidlertid de senere årene måttet tilleggsfinansiere tjenesten betydelig for å få stillinger besatt. Dette er nå en utfordring for mange kommunepolitikere.

Regjeringen la frem «Handlingsplan for fastlegeordningen» i mai 2020. Den inneholdt en styrking med 1,6 milliarder over fire år. Selv med gode tiltak, har det ikke vært tilstrekkelig for å snu den stigende trenden.

Hvis utviklingen fortsetter slik som i dag så vil hele fastlegetjenesten knele i løpet av kort tid. Vi må få stabilisert fastlegeordningen raskt. Det viktigste tiltaket er å styrke økonomien ytterligere, utover det som det er lagt opp til i handlingsplanen.

Et sammenbrudd i fastlegeordningen vil gi betydelig økte kostnader både for kommunene og spesialisthelsetjenesten. Dersom hver fastlege henviser en pasient mer pr dag til sykehuset, tilsvarer det 30% økning av henvisningsmengden til spesialisthelsetjenesten. Det vil ikke en allerede hardt presset spesialisthelsetjeneste kunne håndtere.

Høyre vil:

- Fremskynde opptrapping av handlingsplanen og vurdere ytterligere styrking av tiltak
- Øke basistilskuddet
- Styrke ordningen for allmennleger i spesialisering (ALIS)
- Øke kapasiteten ved universitetene slik at det utdannes flere leger
- Gjennomgå fastlegens oppgaver for å redusere arbeidstiden

Trøndelag Høyre

15. Pakkeforløp Endometriose

Endometriose er en kronisk sykdom som rammer så mange som 1 av 10 kvinner. Mer enn 250 000 jenter og kvinner i Norge lever med store smerter på grunn av endometriose. I tillegg har en av tre kvinner med endometriose vansker med å få barn.

Det tar i dag for lang tid før kvinner får diagnosen, mange får den kanskje ikke i det hele tatt. Samfunnskostnaden er stor, mange kvinner som rammes av endometriose får en dårligere livskvalitet og stort fravær i arbeidslivet.

Pakkeforløp for diagnostisering og behandling vil gi kvinner mulighet til å få diagnosen tidligere, og få riktig behandling og komme raskt ut av helsesystemet.

Høyres vil:

- Innføre pakkeforløp for diagnostisering og rask behandling av Endometriose for å bedre kvinners helse.

Høyres Kvinneforum

16. Bedre psykisk helsehjelp til barn og unge – Både under og tiden etter pandemien

Pandemien gjør at mange har hatt en vanskelig periode. De som var sårbare før krisen, sliter mer. Det er samtidig flere barn som har følt på psykiske problemer for første gang. Vi vet ikke hvor mange dette rammer eller hvordan de langsiktige konsekvensene vil bli. Men fra før pandemien vet vi at konsekvensene for barn og unge som sliter kan være mange og store. Vi vet det kan gi konsekvenser som økt risiko for rusmisbruk, frafall i skolen, løsere tilknytning til arbeidslivet og vansker i nære relasjoner. Dette for å nevne

noe. Det har store omkostninger for den enkelte, og for samfunnet. For Høyre er det viktig å gi tidlig hjelp og oppfølging. Tidlig innsats er bedre enn å reparere senere.

En rapport fra Folkehelseinstituttet i 2018 anslo at 70 000 barn og unge har psykiske lidelser som krevde behandling. Og hele 1 av 3 16-åringer hadde en gang i livet hatt symptomer som oppfyller kriteriene. Det er urovekkende tall. Siden da har vi nå i over ett år stått i en pandemi med strenge nedstengningstiltak. Tiltakene har vært tøffe for mange, men bekymringen er størst for hvordan det påvirker barn og unge, både på kort og lang sikt. Flere barn og unge er kommet i en sårbar situasjon. Ensomhet og isolasjon kan ramme barn og unge spesielt og kan ha ført til at flere har utviklet psykiske plager under pandemien. I tillegg har barn og unge som tidligere har hatt psykiske utfordringer, fått disse forsterket under pandemien. Høyre i regjering har gjennomført en rekke tiltak for å gi bedre psykisk helsehjelp. Blant annet flere helsesykepleiere, mer lavterskel helsehjelp, pakkeforløp, fritt behandlingsvalg, for å nevne noe.

Gjennom pandemien har regjeringen stilt opp med en rekke støtteordninger til sårbare grupper og mennesker som er spesielt rammet av ensomhet og isolasjon. Blant annet har regjeringen bevilget penger til kommunene for å følge opp sårbare barn og unge, hvor trønderske kommuner alene har fått 12 millioner kroner. Helsedirektoratet viser til en økning av henvisninger til BUP blant annet grunnet manglende kapasitet i de kommunale tjenestene. Det er særs viktig at kommunene legger en plan for hvordan de vil følge opp de sårbare barna fremover. Vi må rigge de kommunale helsetjenestene så de kan bistå de sårbare barna som sliter nå og følge opp de langsiktige konsekvensene det kan ha for mange. De kommunale lavterskeltilbudene og skolehelsestasjonene er noen av tjenestene som må styrkes. Dette kan ikke vente, vi må starte arbeidet nå.

Høyre vil:

- Styrke de kommunale hjelpetjenestenes bistand til sårbare barn og unge
- At kommuner skal ha en plan som redegjør for hvordan kommunen kan styrke innsatsen og rigge de kommunale tjenestene til å bistå de sårbare barna gjennom pandemien og de langsiktige konsekvensene
- Øke forskningen på årsaker til at mange unge opplever psykiske helseplager
- Sikre flere lavterskel-hjelpetilbud og lett tilgjengelig informasjon som treffer barn og unge
- Utvikle en digital og tilgjengelig skolehelsetjeneste
- Sette et mål om raskere henvisning og utredning hos barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk, og rettighetsfeste rett til vurdering og møte med fagperson innen tre uker ved henvisning til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller distriktpsykiatrisk senter (DPS)
- Sikre differensiert behandlingstilbud basert på enkeltmenneskets behov, for eksempel medikamentfri behandling eller annen utprøvende behandling
- Sikre at barn og unge som ikke har fått bedret sin tilstand i løpet av ett år i kommunalt psykisk helsevern får en ny vurdering av behandlingstilbudet

Trondheim Høyre

Kommunal og forvaltning

17. Jobb til folket – og folk til jobbene!

Distrikts-Norge går godt. Verdiskapingen i de minst sentrale distriktskommunene er både høy og stigende. Utfordringen er at sysselsettingen utvikler seg motsatt vei. «Jobb til folket» har lenge vært mantraet for å motvirke fraflytting. Like viktig er «folk til jobbene». Hovedutfordringene i distriktet er en ubalanse i befolkningssammensetningen. Ungdom flytter ut for å ta utdanning, og kommer ikke tilbake. Menneskelige ressurser blir mangelvare. Uten sikker tilgang på kompetanse er det lite attraktivt for næringslivet å satse utenom storbyene.

Det er behov for en motkraft. En ny og offensiv distriktpolitikk der det utvikles gode regionsentre med urbane kvaliteter som ungdom etterspør. Sterke regionsentre skaper attraksjon og blir en drivkraft for omlandet. Dette må skje i kombinasjon med tradisjonelle kvaliteter som nærhet til naturen og lavere kostnadsnivå.

Politikk og forvaltning må innrettes slik at vi får bærekraftige regioner. Sterkere kommuner sikrer kompetente fagmiljøer som kan tilby gode skoler, full barnehagedekning og rask saksbehandling på plan- og byggesaksavdelingene.

For å lykkes er det avgjørende å få alle med på laget, både unge og eldre. I store deler av distrikts-Norge er også fritidsinnbyggere både en viktig ressurs og en interesse som bør bli hørt. Kun på tvers av generasjoner og kommunegrenser er vi i stand til å bygge Norge på sitt beste!

Om lag 70% av studenter velge å etablere seg der de studerer. Det er avgjørende for distriktene å bygge attraktive studiemiljøer også utenfor byene. Digital læringsteknologi og desentraliserte utdanningsløp gjør det mulig å kombinere jobb og utdanning, og gir lik tilgang til utdanning uavhengig av bostedsadresse.

Høyre vil prioritere følgende tiltak i en ny og offensiv distriktpolitikk:

Mer samarbeid for større attraktivitet

- Sterkere økonomiske incentiver til kommuner som aktivt samarbeider for å utvikle attraktive boligområder, småbyer og regionale sentra med områder for gode fellesopplevelser.
- Legge til rette for attraktive næringshager og kontorhoteller som gjør det mulig å kombinere fjernarbeid med godt arbeidsmiljø.
- I plan- og utviklingsarbeidet må det sikres bred involvering av alle innbyggere inkludert deltidsinnbyggerne.

Desentralisere oppgaver og sikre finansiering

- Lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig tjenesteproduksjon og infrastruktur må i større grad baseres på brukertall, ikke bare innbyggertall.
- Flere statlige oppgaver overføres til kommunene, og institusjoner søkes lokalisert utenfor storbyene for å sikre maktspredning og økt kompetanse i distriktene.

Forenkle og skape mer

- Fortsette arbeidet for et skatte- og avgiftssystem som fremmer bærekraftig vekst.
- Fjerne formueskatten på arbeidende kapital for å sikre lokalt eierskap og konkurranseevne.

- Innføre beskatning på industriell bruk av naturressurser etter modell fra vannkraftregimet, slik at beskatningen tilfaller vertskommunene gjennom lovfestede direkteinntekter utenom inntektsutjevningssystemet.

Gi lokal råderett over naturkapital

- Forenkling av planleggingen gjennom å harmonisere plan- og bygningsloven og sektorlover, og redusert innsigelsesrett mot kommunale vedtak og planer.
- Styrke lokal forvaltning av naturressurser ved at forvaltningsvedtak gjøres i primærkommunene
- I arbeidet med ny fjellov må flertallet i lovutvalgets forslag om økt makt og myndighet til lokale fjellstyrer ligge til grunn. Likeså at inntektene i statsallmenning i større grad kommer fjellstyrene fremfor Statskog til gode.
- Rovviltnemndenes vedtak skal være førende innenfor nasjonalt vedtatt forvaltning og bestandsmål.

Bærekraftig grønn verdiskaping

- Støtte regjeringens klimapolitiske mål, men politikken må tilpasses næringslivets og befolkningens evne til å bære ekstrakostnadene.
- Bidra til grønn omstilling med videre elektrifisering av transport og industri.
- Kartlegge vannkvaliteten med tanke på fremtidig medisinproduksjon.
- Et aktivt skogbruk som gjør at skogen og råstoff fra skogen tar en større rolle i klimaarbeidet og det grønne skiftet.

Bygge infrastruktur

- Prioritere utbygging av veier og bane som binder sammen bo- og arbeidsregioner. Satsingen på riksveier og veier med høy ÅDT må fortsette.
- Kreve 100 % dekning med høyhastighets digital infrastruktur der folk bor og oppholder seg. Det må sikres tilstrekkelig plankapasitet, og statlige midler må raskt bevilges der det ikke er kommersielt lønnsomt med utbygging.
- Øke tiltak innen flom- og rassikring. Kommunene må få større råderett når det trengs masseuttak, også i vernede elver.
- Styrke bruiprogrammet for å redusere vedlikeholdsetterslepet. Bruer som er viktig for tungtransport må prioriteres.
- Utvikle skolen og desentralisert utdanning
- Bruke læringsteknologi for å veie opp for lærevansker, sikre inkludering på alle nivåer i skolen og utnytte nye muligheter for økt læring.
- Etablere kompetansehuber der fleksible og modulbaserte utdanningstilbud på alle nivåer er tilgjengelig digitalt, støttet av lærekrefter.
- Desentralisert høyere utdanning må sikres likeverdig, god og forutsigbar finansiering.
- Utvikle modulbasert opplæring tilpasset videregående skole slik at lange avstander ikke hindrer ungdom i å velge utdanningsløp som arbeids- og næringslivet har behov for.

Innlandet Høyre

18. Levende bygder og distrikter i Norge

I Norge har bygder og småbyer over lang tid blitt preget av at folk flytter til større bysentra. I Agder er det samme tendens med nedgang eller i beste fall stillstand i folketallet i de fleste kommuner. Høyre mener dette er en ikke-ønsket utvikling som svekker beredskap, forsynings- og matvaresikkerhet og medfører gjengroing av arealer.

I skrivende stund med pandemi og redusert handel og reisevirksomhet ser vi viktigheten av beredskap og matvaresikkerhet tydeligere enn noen gang.

Høyre mener derfor det er viktig og fornuftig å satse på lokalproduksjon av mat, økt beitebruk og mindre kraftforkrevende jordbruksvirksomhet.

Ovennevnte vil styrke landets beredskap, forsterke selvforsyningsgraden og matvaresikkerhet samtidig som det minsker behovet for import av kraftfor.

Økt beitebruk forhindrer i tillegg gjengroing og styrker på denne måten reiselivsvirksomheten i distriktene. Disse tiltakene vil styrke bosetting og næringsvirksomhet i bygder og distrikter og motvirke den pågående flyttestrøm. Tiltakene har i tillegg betydelig positiv effekt på klima og miljø.

En økt satsing på distriktsnæring og distriktslandbruk er i praksis å ta hele Norge i bruk.

Høyre vil:

- Ta hele Norge i bruk og prioritere distriktsnæring og distriktslandbruket i kommende jordbruksforhandlinger.
- Ta hele Norge i bruk og prioritere tiltak som hindrer gjengroing og som styrker både reiselivsnæring og landbruk.
- Ta hele Norge i bruk og støtte lokalproduksjon av matvarer.
- Videreføre og styrke utbygging av et godt bredbåndstilbud i hele Norge

Agder Høyre

19. Slik får vi sterkere befolkningsvekst i Nord-Norge

På tross av at næringslivet i Nord-Norge går bedre enn i resten av landet, og arbeidsledigheten er lavere, er befolkningsveksten i Nord-Norge ikke sterkere enn i resten av distrikts-Norge. Nordland Høyre ønsker å få flere unge mennesker til å bo og satse i landsdelen for å styrke befolkningsveksten og gi næringslivet bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft.

Ingen region i Europa er bedre posisjonert for fremtiden med ressurser som sjømat, mineraler, energi og naturopplevelser. Det er viktig for hele landets fremtidige velferd og utvikling at mulighetene i nord forvaltes og utnyttes.

Urbanisering har pågått siden 1960-tallet i Norge og er en global trend. Denne forsterkes nå med en eldre befolkning i distriktene, slik Normann-utvalget viser. Befolkningsutviklingen har vært svak i Nord-Norge de siste tiårene uavhengig av politisk farge på regjeringen. Folk har flyttet inn til byene mye lengre enn Høyre har sittet i regjering. Befolkningsvekst har i all hovedsak skyldtes økte asylankomster og arbeidsinnvandring.

Nordland Høyre mener at løsningen er at landsdelen må tiltrekke seg flere unge mennesker som har kompetansen som privat næringsliv og offentlig sektor etterspør.

Det trengs tiltak over flere sektorer som bidrar til at flere flytter til Nord-Norge og at flere blir boende. For Nordland Høyre er det viktig at det skal lønne seg å bli boende i nord, samtidig som vi skal utvikle landsdelen til å være en attraktiv, nyskapende og levende landsdel med puls og høy aktivitet. Derfor foreslås det en liste med punkter under ulike sektorer som vil ha stor innvirkning på landsdelen.

Høyre vil:

Utdanning

- At det skal opprettes flere studieplasser ved UiT Norges arktiske universitet og Nord universitet
- Be universitetene skal ta mer ansvar for å bygge ut desentralisert utdanning
- Vurdere om tiltak som nedskrivning av studielån for enkelte nødvendige yrkesgrupper burde innføres ut over dagens tiltakssone
- Øke lærlingtilskuddet med 25 % for å sikre flere lærlingplasser
- Få på plass en nasjonal strategi for utvikling av fagskolene
- Innføre fraværgrense i ungdomsskolen
- Satse på en god skolehelsetjeneste
- Bygge flere elevboliger
- Kartlegge grunnleggende språkkunnskaper i barnehagen
- Videreføre lærerløftet
- Pålegge bistand til kommuner som havner under en nedre grense for kvalitet i skolen

Arbeidsplasser

- Bevare EØS-avtalen
- Fjerne formueskatt på arbeidende kapital
- Stimulere til fortsatt bruk av utviklingskonsesjoner i havbruket
- Gi insentiver til modernisering og innovasjon av bearbeidingsindustrien
- Jobbe for lavest mulig toll på norsk fisk til Europa og verden
- Gi lønnstilskudd på 25 % til bedrifter i landsdelen som går sammen om å tilby trainee-stillinger
- At det skal være mulig å søke statlig jobb i Oslo og bli boende i landsdelen
- Flytte flere arbeidsplasser ut av Oslo og til distriktene

Utvikling av lokalsamfunnene i nord

- Gi tilskudd til kommuner som ønsker å tilby prøvebo-ordning for tilflyttere med kompetanse lokalsamfunnet trenger
- Utvide husbanklånordning for sesongarbeidere som vil bosette seg i Norge
- Satse på sterke regionsentre i landsdelen

- Vri flypassasjeravgiften vekk fra kortbanenettet

Nordland Høyre

20. Slik løfter vi Nord-Norge inn i framtida!

Det er mye som går godt i Nord-Norge og vi har store muligheter til å utnytte ressurser og kompetanse i enda større grad enn i dag. På tross av dette synker befolkningsveksten i store deler av distriktene og andelen unge i landsdelen går ned. Befolkningsnedgang og fraflytting hindrer Nord-Norge i å ta ut sitt vekstpotensial og gjør det krevende for landsdelen å opprettholde velferden og verdiskapningen.

Nord-Norge er en region rik på ressurser. Havet, fisken, industrien, landbruk, reiselivet og utdannings- og forskningsinstitusjoner har fortsatt stort potensiale for videre vekst. Skal landsdelen utnytte dette potensialet på en slik måte at det også medfører økt befolkning i regionen, er det avgjørende å legge til rette for fortsatt utbygging av infrastruktur og sikre tilstrekkelig areal til de ulike næringene.

Vi trenger en politikk som sier ja til mulighetene i nord. Ressursene må utnyttes på en bærekraftig måte for å skape nye arbeidsplasser og ringvirkninger i regionen. Derfor trenger vi kommuner, fylkeskommuner og staten som positive tilretteleggere. Det innebærer at Høyre vil begrense Statsforvalterens muligheter for innsigelser slik at den ikke er en stopper for utviklingen.

Det trengs tiltak som bidrar til at flere flytter til Nord-Norge og at flere blir boende. For Høyre er det viktig at det skal være attraktivt å bo i nord, slik at vi får en nyskapende og levende landsdel med puls og høy aktivitet.

Høyre vil:

Utdanning

- Opprette flere studieplasser ved høyere utdanningsinstitusjoner i Nord-Norge
- Vil at universitetene skal ta mer ansvar for å bygge ut desentralisert utdanning
- Vurdere om tiltak som nedskrivning av studielån for enkelte nødvendige yrkesgrupper burde innføres ut over dagens tiltakssone
- Øke lærlingtilskuddet med 25 % innenfor tiltakssonen
- Få på plass en nasjonal strategi for utvikling av fagskolene
- Bygge flere elevboliger og styrke laget rundt eleven
- Styrke rekrutteringen av samiske lærere blant annet gjennom stipendordninger
- Tilby sommerskole i samarbeid med næringslivet for yrkesfagelever

Arbeidsplasser

- Understreke viktigheten av EØS-avtalen for arbeidsplasser i hele vår region
- Fjerne formueskatt på arbeidende kapital
- Stimulere til fortsatt bruk av utviklingskonsesjoner i havbruket
- Gi insentiver til modernisering og innovasjon av bearbeidingsindustrien for å sikre verdiskaping
- Jobbe for lavest mulig toll på norsk fisk til Europa og verden

- Tilrettelegge for å kunne ha en jobb i staten og samtidig være bosatt i distriktene
- Bidra til at statlige arbeidsplasser også etableres utenfor de store byene i Norge
- Støtte utvikling av dataspillteknologi og gi gode rammebetingelser for å styrke profesjonell spillutvikling

Utvikling av lokalsamfunnene i nord

- Gi tilskudd til kommuner som ønsker å tilby prøvebo-ordning for tilflyttere med kompetanse lokalsamfunnet trenger
- Satse på sterke regionsentre i landsdelen
- Fjerne flypassasjeravgiften
- Kartlegge mineralressursene i Nord-Norge, og legge til rette for at disse kan utvinnes med lokale og regionale ringvirkninger som bidrar til det grønne skiftet
- Flytte noen av Statsforvalternes oppgaver til fylkeskommunen for å sikre politisk involvering i beslutninger
- Videreutvikle det arktiske landbruket, slik at kortreist mat med høy kvalitet kan bli en enda større del av det nordnorske konsumet
- Ta samfunnsansvar og bidra til overgangen til en grønn omstilling
- At det offentlige må bruke sin innkjøpsmakt til å bidra til det grønne
- Stimulere til at eksisterende vannkraftanlegg oppgraderes og se på behovet for etablering av nye anlegg

Infrastruktur

- Ha en fortsatt opptrapping av bevilgningene til fylkesveiene
- Ha på plass en snarlig løsning av eierforhold og finansiering av fiskerihavner.
- Jobbe for økte rammeoverføringer til skred og ras forebygging
- Ha en tilstrekkelig ferje og hurtigbåtkapasitet i hele fylket
- Bygge ut fiber og 5G infrastruktur i hele regionen
- At staten skal overta flere av de næringsrettede fylkesveiene
- At kraftnettet bygges videre ut for å ha nok kapasitet til å møte industrien og regionens fremtidige behov
- Jobbe aktivt for å gjøre Troms og Finnmark til et prøvefylke for elfly på kortbanenettet, i samarbeid med blant annet UiT – Norges arktiske universitet
- Bygge ut jernbane for å stimulere til næringsutvikling og befolkningsvekt i nord

Troms og Finnmark Høyre

21. Krafttak for et mer attraktivt Nordland

Befolkningsutviklingen i Nordland har i lang tid stått stille, før den de siste årene har begynt å gå nedover. Dette til tross for at næringslivet i flere år har gått bedre enn noen gang tidligere.

Med Høyre i regjering har samferdselsbudsjettene vært større enn noen gang. Det er bra for innbyggerne, og det er bra for næringslivet i Nordland. Mange prosjekter er igangsatt, flere er under planlegging, og mange viktige infrastrukturiltak gjenstår fortsatt.

En av hovedutfordringene er spørsmålet om hvordan vi skal klare å beholde og tiltrekke oss flere av de varme hendene og de smarte hodene i Nordland. Nøkkelen vil være å skape et Nordland som oppleves som spennende, der man kan jobbe med akkurat det man selv har lyst til, og leve et fullverdig liv der man samtidig kan oppfylle drømmene sine. Vi er nødt til å skape et Nordland som er attraktivt for de unge.

Nordland er kanskje den regionen i Norge som har de mest naturgitte mulighetene for verdiskaping, herunder fiskeri, havbruk, mineraler, kraft, industri, og vår strategiske plassering i nordområdene. En tilrettelegging av infrastruktur som skaper arbeidsplasser og grunnlag for befolkningsvekst vil være et løft for nasjonen Norge.

For at Nordland skal bli mer attraktivt, er disse nevnte områdene grunnmuren. Samtidig er det ikke slik at alle i Nordland skal jobbe innenfor disse næringene. Vi trenger gode fagarbeidere innenfor alle yrker, lærere, sykepleiere og andre yrkesgrupper som krever høyere utdanning.

Nordland har alltid vært avhengig av samspillet mellom by og distrikt. Går det bra i distriktene, drypper det på byene, og vice versa. Vi må fremsnakke hverandre og bidra til å løfte hverandres styrker. Jobber vi sammen kan vi få til det meste i dette fylket.

Nordland har et fylkesråd som ikke har klart å sørge for et godt og rimelig samferdselstilbud i fylket. Mange har opplevd at båt- og fergetilbud har blitt dårligere, samtidig som billettprisene er for høye. Det hemmer både bolyst og næringslivets muligheter for vekst. Høyres oppfatning er at fylkeskommunen har et økonomisk handlingsrom som kan forbedre tilbud og pris innenfor disse tjenestene.

Staten som arbeidsgiver trenger en politikk som tar i bruk hele landet. Staten vil i fremtiden ha et enda større behov for dyktige og attraktive arbeidstakere. Mange av disse bor i distriktene, og mange har et ønske om å bosette seg i distriktene. Erfaringen fra det siste året viser at staten har mange arbeidsplasser hvor arbeidsoppgavene godt kan løses av ansatte som bor «hvor som helst» i landet.

Nordland Høyre vil gjennomføre et krafttak for et mer attraktivt Nordland. For å få til dette vil vi:

- Sørge for å bevilge nok midler til å ta igjen etterslepet på fylkesveiene i Nordland.
- Sikre at Nordland og Nord-Norge fortsatt skal ha en stor andel av samferdselsbudsjettene
- Utarbeide et rutekart for båt og ferge som i større grad tar hensyn til innbyggere og næringsliv langs kysten. Redusere prisene for reisende med båt og ferge i Nordland, samt gjøre det billigere for barn og unge å reise kollektivt i Nordland.
- Statlige arbeidsplasser skal lysnes ut med hele landet som bo og arbeidssted. Også eksisterende arbeidsplasser skal kunne flyttes.
- Arbeide for tiltak som kommuner og næringsliv i Nordland ønsker å satse på, og som er egnet til å løfte næringsattraktivitet, bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet i de ulike regionene av Nordland.

Nordland Høyre

22. En tillitsskapende storbypolitikk med mindre forskjeller

Vi har de siste årene sett en tendens til at forskjellene mellom ulike bydeler i de store byene øker. Dette er mest markant i Oslo, men den samme tendensen er økende i flere norske byer. Dette er utfordrende av flere grunner. Å vokse opp i et levekårsutsatt område, kan ha negative effekter for barn og unges utdanning. Sannsynligheten for å få utfordringer senere i livet øker. Levende og gode lokalsamfunn har positive effekter for tilliten og tilhørigheten til lokalsamfunnet, men også for storsamfunnet. Pandemien har

vist oss verdien av det norske tillitssamfunnet. For å sikre fortsatt høy tillit i det norske samfunnet må vi stanse den negative utviklingen og fortsette arbeidet for mindre forskjeller. Utfordringene rundt levekår i byene må tas på alvor. Det krever nye, kraftfulle tiltak.

Boligpolitikk er et viktig virkemiddel for å motvirke økte forskjeller. Det å eie sin egen bolig, slik om lag 80 % gjør i Norge, har bidratt til å jevne ut forskjeller. Det kan være med å stabilisere levekårsutsatte områder, gjennom godt vedlikehold og mindre fraflytting. Et annet virkemiddel, er å sikre et variert utvalg av ulike typer boliger i et område. Det vil øke mulighetene for mennesker i ulike livsfaser og økonomisk situasjon å bo i samme område. Å stimulere til fleksible og varierte boformer, varianter av leie-til-eie-løsninger, og en god fordeling av kommunale boliger, vil være med på å gi en mer variert befolkningssammensetning i bydelene. Vi må legge til rette for gode, varierte boområder, der folk får muligheten til å eie egen bolig.

Antall områder hvor 40 % eller mer av barna lever i lavinntektsfamilier, er mer enn tredoblet over 10 år. Dette kan være bydeler med andre problemer i nabolagene, og få steder for barn og unge å oppholde seg. Trangbodhet og dårlig økonomi gjør tilgang på uteareal, lekearealer og offentlige møteplasser ekstra viktig. Både for å øke attraktiviteten i en bydel og for å bedre bokvaliteten for de som bor der, er det viktig å sikre gode grøntområder og kulturtilbud spesielt i utsatte bydeler. Også skoler i bydelen kan påvirkes av bydelsutfordringene. Eksempelvis ved at mange elever trenger ekstra oppfølging. Stor til- og fraflytting kan også skape problemer. Det gir et utfordrende skole- og læringsmiljø, og kan gjøre det vanskelig å rekruttere dyktige lærere og andre faggrupper i skolen. Dette krever en sterkere satsing på skoler og barnehager. Vi må sikre at de som vokser opp i utsatte bydeler har like muligheter som barn og unge i resten av byen og landet forøvrig.

For Høyre står frivilligheten sterkt. Frivilligheten har en viktig rolle i arbeidet med å skape tilhørighet, samarbeid på tvers og forhindre utenforskap. Vi må sikre frivilligheten gode vilkår og etablere gode rammer for samarbeid mellom det offentlige, private og frivilligheten ute i bydelene. Videre er det viktig å sikre kultur- og idrettstilbud til barn og unge ute i bydelene.

Høyre vil:

- Fjerne dokumentavgiften ved kjøp og salg av bolig for å øke mobiliteten i boligmarkedet
- Gjennomgå regelverk for boligfinansiering og skattlegging for å gjøre det lettere å ta del i Høyres visjon om selveierdemokrati
- Legge til rette for større mangfold i boligmarkedet, inkludert nye måter å organisere deler av boligsektoren på. Åpne for prøveprosjekter slik at det for eksempel kan stimuleres til fleksible boformer for eldre, små boliger for førstegangskjøpere, samt varianter av leie-til-eie-løsninger
- Stimulere til at kommunale boliger fordeles i ulike bomiljøer
- Legge til rette for grøntområder og tilgang på kulturtilbud i utsatte bydeler
- Styrke samarbeidet mellom barnehage og skole for å lette overgangen og for å fange opp behov for ekstra innsats
- Styrke samarbeidet og overgangen mellom grunnskole og videregående skole
- Styrke samarbeidet med frivilligheten for å sikre bedre leksehjelp og andre aktiviteter etter skoletid
- Etablere egne støtteordninger for fritidskultur i utsatte områder

- At alle kommunale sektorer skal arbeide og legge til rette for samarbeid med frivilligheten og styrke grunnlaget for rekruttering til frivilligheten
- Styrke frivilligsentralene

Trondheim Høyre

Næring

23. Tid for skog!

Skog og skogindustri har spilt en viktig rolle for Norges velstandsutvikling. Historisk sett har skogen stått for en stor del av sysselsettingen i distrikts Norge. Dette er sterkt redusert som en følge av effektivisering og mekanisering av skogbruket. Med nytt fokus på grønt skifte og bioøkonomi kan skogen igjen innta en sentral rolle i norsk økonomi.

Skogen i Norge har et stort potensial for økt verdiskaping. Den nasjonale strategien for skog – og trenæringen SKOG 22 mener at omsetningen i skognæringen kan firedobles. En ny rapport fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) bekrefter dette og anslår at omsetningen kan økes fra dagens 40 milliarder til 180 milliarder kroner i 2050. Ved å utvikle nye produkter fra skogen, erstatte fossile produkter med skogbaserte produkter og bygge mer i tre kan vi realisere dette potensialet. Nøkkelen til det er mer foredling av skog i Norge. For å komme dit trenger vi mer kunnskap og forskning, bedre rammebetingelser fra statens side og sterkere drivkrefter blant næringsaktørene.

Norske skoger har en betydelig rolle i kampen mot klimaendringer. Skogene i Norge tar opp netto om lag halvparten av Norges årlige klimautslipp. FNs klimapanel har slått fast at klimatiltak i skog er de mest kostnadseffektive tiltakene som finnes. Klimakur 2030 mener det er mulig å øke opptaket av CO₂ gjennom blant annet økt plantetetthet, planting på nye arealer, skogplanteforedling og gjødsling. Et aktivt og bærekraftig skogbruk med vekt på skogkultur og skjøtsel vil gjøre skogen til et enda bedre redskap i kampen mot klimaendringer.

Satsing på skog må trappes opp. Med målrettede tiltak kan skognæring og skogindustri gi et betydelig bidrag til norsk økonomi og landbaserte arbeidsplasser i fremtiden. Skogen er også helt avgjørende for å møte klimautfordringene nasjonalt og globalt. Tiden er inne for en stor satsing på norsk skogbruk!

Høyre vil:

- Øke satsing på skog- og landbruksutdanning i videregående og høyere utdanning.
- Øke forskningen på nye anvendelser av skogsråstoff, nye produkter av skog og klimagevinsten ved skogbruk.
- Øke den årlige avvirkningen av skog til minimum 17 millioner kubikk årlig, i tråd med anbefalingene i skog 22.
- Bruke skogen mer aktivt i klimakampen i tråd med anbefalingene i Klimakur 2030.
- Vurdere å bruke nye statlige virkemidler for å etablere ny skogindustri og mer foredling av skog i Norge, herunder å gå mer aktivt inn med stimuleringskapital i tidlig fase i utviklingen av bedrifter.
- Øke de statlige investeringselskapene Nysnø og Investinor sine investeringer i norsk skogindustri.
- Fullføre investeringsplanen for Godspakke Innlandet og styrke satsingen på skogsbilveger.

- Styrke privat eiendomsrett i skogbruket, redusere skatt på arbeidende kapital og fjerne hindre for entreprenørskap og innovasjon.

Innlandet Høyre

24. Et levedyktig reiseliv

Reiselivsbransjen er en av Norges største bransjer, som i 2018 sysselsatte ca. 175.000 personer. Næringen har et stort potensial. Analyseselskapet Menon har anslått at reiselivseksporten vil vokse med 3-4 prosent per år mot 2030, noe som vil gi en samlet reiselivseksport i 2030 på 82-92 mrd. kroner. Reiselivet er stort i Viken med Gardermoområdet, fjordområdet og fjellregionen. Bransjen har noen kjennetegn; den er desentralisert, og den har ofte lavere lønnsomhet enn resten av næringslivet. Mye av dette kan tilskrives at bransjen er arbeidsintensiv og har store sesongvariasjoner.

Reiselivsbransjen er anerkjent for å være viktig når vi skal omstille oss fra oljealderen og mot en tid der bærekraftig bruk og ikke forbruk av naturen er viktig. Ansvarlig turisme gjør det mulig for bygdesamfunn å holde fast ved sin kulturarv og sine tradisjoner. Reiselivet har en svært viktig rolle som arbeidsplasskaper i distriktene. Den er nå rammet hardt av Covid-19 tiltak, samtidig som bransjen vil ha en viktig rolle i framtidens næringsliv.

Høyre må arbeide for å bedre rammevilkårene for reiselivsbransjen.

Høyre vil:

- Tilpasse arbeidsmiljøloven til reiselivsbransjen sine behov.
- Vurdere avgiftsnivået for merverdiavgift, arbeidsgiveravgift og alkohol slik at avkastningen til reiselivsbransjen bedres.
- Oppfordre til økt satsing på bærekraft innen reiseliv.
- Styrke utdanning innen reiseliv.
- Etablere et opplevelsessenter for Oslofjorden i tråd med forslag til helhetlig plan for Oslofjorden som forventes lagt frem for Stortinget til våren.
- Styrke Visit Norway sitt budsjett for å fremme norsk reiseliv etter pandemien.
- Avvikle statsforvalterens godkjenningsordning for turistkommuner og overlate til kommunen selv å bestemme hvorvidt det skal være søndagsåpne butikker i hele eller deler av kommunen.
- Avvikle dagens flypassasjeravgift.

Viken Høyre

25. Norge trenger flere kvinnelige gründere

Norge trenger flere arbeidsplasser. Gründere er med på å skape morgendagens arbeidsplasser. Både direkte ved at de vokser og ansetter flere personer, og indirekte ved at de utfordrer det eksisterende næringslivet til å utvikle seg videre.

Av de som ønsker å starte egen bedrift, er 45 prosent kvinner, men det er 33 prosent som realiserer oppstart. Andelen av de som overlever etter fem år er på 19 prosent.

Regjeringen har utarbeidet en handlingsplan, med 13 ulike tiltak, for å bidra til at flere kvinner etablerer egen virksomhet. Det er fortsatt en del hinder for at kvinner skal tørre å starte egen bedrift., eksempelvis økonomi, sikkerhet og nettverk. Det er flere kvinnelige gründere i tradisjonelle kvinnedominerte bransjer,

eksempelvis innen helse og omsorgssektoren. Et viktig marked for mange av disse gründerbedriftene er offentlig sektor, og gjennom innovasjonskontrakter med det offentlige kan flere kvinnelige gründere lykkes med å få sin første kunde. Satsningen på innovasjonsprosjekter bør derfor ytterligere styrkes.

Flere studier viser at kvinner møter på større problemer enn menn med å få tilgang til kapital.

Gode sykelønns- og inntektssikringsordninger gir økonomisk og sosial sikkerhet. Mangelfulle rettigheter ved sykdom trekkes frem som en sentral utfordring ved det å starte og drive egen virksomhet.

Høyre vil:

- Sette kvinnelig entreprenørskap på dagsorden
- Skape nettverk og mentorprogram for å skolere kvinner til å starte egen bedrift
- Fremme kunnskap om «Business Angels»/forretningsengler, som kan tilføre bedriften kapital, kompetanse eller nettverk.
- Skape engasjement og kunnskap om gründerkap, forretningsmuligheter, ledelse og verdiskaping
- Stimulere til at flere kvinnelige gründere utvikler og virkeliggjør vekstambisjonene de har for bedriften og derved skaper sin egen stabile arbeidsplass
- Ha fokus på kvinnelig entreprenørskap i samarbeid med Ungt Entreprenørskap
- Styrke satsningen på innovasjonskontrakter i anbudprosesser innen helse og omsorg, slik at flere kvinnelige gründere kan få sin første kunde.

Viken Høyre

Transport og kommunikasjon

26. Rydd opp i urettferdig nettleie

Urimelige forskjeller i nettleien går ut over distriktene. I en rekke distriktskommuner betaler innbyggerne dobbelt så høy nettleie som snittet i Norge. Til tross for at mesteparten av vår fornybare energi produseres i distriktene, er det folk i distriktskommuner som betaler klart mest i nettleie. Den samme geografien som gjør kraftproduksjon mulig, gjør det også mer kostbart å bygge ut nett i distrikts-Norge. Dagens nettleiemodell er omvendt fordeling: De store byene nyter godt av rimelig strøm produsert i distriktene, men kostnadene legges over på de som bor der kraften produseres. Det er urimelig, og rammer utvikling i distriktene.

Et klart flertall på Stortinget har blitt enige om at nettleien bør bli likere i hele Norge. Regjeringen har bevilget 20 millioner kroner til å jevne ut. Retningen er riktig, men farten må opp. Å jevne ut nettleien betyr mye for familier som betaler dobbelt så mye som de burde, og ikke minst for bedrifter og næringsliv i distriktene.

Kostnaden for å løse problemet trenger heller ikke være høy. Flere utredninger har pekt på at en brukerfinansiert ordning kan sikre mye likere nettleie til en lav pris. Til en gjennomsnittlig kostnad på 180 kroner i året pr husstand, kan vi sikre at nettleie blir tilnærmet lik. Nordland Høyre mener at det er rettferdig at alle bidrar til at de som bor i distriktene der mesteparten av kraften produseres, ikke får høyere

kostnader enn de som bor der mesteparten av den brukes.

Nordland Høyre

27. Fergeprisene må ned!

Demografiutvalget påpeker at fergekostnadene er et hinder for mobilitet og at lavere utgifter til ferge kan være et godt tiltak for å stimulere til økt bosetting og verdiskaping langs kysten.

Nordland er et av landet største fergefylker med 21 fergesamband og 29 hurtigbåtsamband. Fergene binder sammen kommuner, bo- og arbeidsmarkedsregioner og næringskjeder i et eksportrettet fylke. Samtidig representerer fergene en vesentlig kostnad, hovedsakelig i økonomi, men også i tid og forutsigbarhet.

Høyre mener en moderne politikk for kyst-Norge begynner med en fergepolitikk som gir gevinst i form av miljø, tid og økonomi. Innføringen av AutoPASS har mange positive sider. Billetteringen automatiseres, og passasjerer reiser nå gratis med fergene. For mange frivillige lag og organisasjoner vil det bety lavere fergeutgifter.

Samtidig har innføringen av AutoPASS ført til en omfordeling i takstsystemet. De totale billettinntektene er ikke endret. Det betyr at kostnaden ved at passasjerer reiser gratis har blitt overført til de som kjører bil. For de som er avhengig av å bruke bil for å pendle til jobb eller som tilbyr tjenester i en region, har fergeutgiftene økt med 25-30 prosent. For næringslivet er utgiftene til ferge en ekstrakostnad som vil være der i uoverskuelig framtid, som særlig treffer varetransporten hardt – dette merker mange selskap i eksportfylket Nordland.

Høyre mener det er urimelig at gratis passasjerreiser skal betales av de som kjører bil, og at det er nødvendig å redusere fergeprisene. De senere årene er det benyttet betydelige midler til å redusere bom på vei. Nå er tiden kommet til å redusere bomutgiftene på fergene. Vi mener det må startes et arbeid med å redusere fergeprisene i statsbudsjettet for 2022. En god start ville være å redusere takstene til et nivå som utligner prisøkningene for pendlere og næringstransporten som følge av innføringen av AutoPASS regulativet.

Høyre mener videre at Nordland Fylkeskommune øyeblikkelig bør senke fergetakstene for å avhjelpe befolkning og næringsliv langs kysten av Nordland, allerede i år. Nordland Fylkeskommune har en betydelig kapital som er oppspart på fond, og denne kapitalen skaper ikke noen flere arbeidsplasser, eller sikrer eksisterende arbeidsplasser med å stå på fond i påvente av tilskudd til staten! De bør settes i arbeid til det beste for de verdiskapende distriktene av Nordland som er avhengig av velfungerende kommunikasjon.

Nordland Høyre

28. Stokmarknes lufthavn Skagen må snarest få permanente FOT-ruter

Stokmarknes lufthavn Skagen (heretter Skagen) er en av bare 3 flyplasser på kortbanenettet i Norge som staten i dag ikke kjøper faste anbudsruiter til/fra. Konsekvensene av dette er mange og ikke minst sammensatte.

Blant annet er billettene svært kostbare. Dette er konkurransevridende for næringslivet, både for forretningsreisende og reiselivsnæringa. Det gjør det dyrere å ta samlingsbaserte studier fra Vesterålen,

dårligere flytilbud med stadige endringer i rutetabellene og færre avganger enn på flyplasser som er omfattet av FOT-ruteordningen.

Man har ei forskjellsbehandling som reisende til og fra Vesterålen lenge har lidd under og som vi ber Samferdselsdepartementet gjøre noe med snarest.

Alle omkringliggende flyplasser i midtre-Hålogaland ligger inne med FOT-ruter, og vil også gjøre det når fylket overtar ansvaret for anbudsrutene i 2021. Det er derfor svært viktig at Skagen snarest kommer inn på FOT-rutenettet på permanent basis. Nordland Høyre er sterkt bekymret for den systematiske og destruktive nedbyggingen av samferdstilbudene vi er vitne til fra fylket og vi ser med stor uro på at fylket nå skal overta ansvaret for den viktige infrastrukturen rundt FOT-ruter fra årsskiftet, uten at Skagen allerede ligger inne med permanente FOT-ruter.

Nordland Høyre

Utdanning og forskning

29. Engelskkravet hindrer flyktingers utdanningsløp og integrering

Vi lever i en internasjonal verden, der engelsk er kommunikasjonsspråket. Ungdommene våre har gode engelskkunnskaper, og engelskfaget står sterkt i norsk skole. Men innvandrere og flyktinger kommer ofte fra land der engelsk står mye svakere. Ikke alle har lært engelsk på skolen. Hvis de har hatt engelsk, er kvaliteten på opplæringen som regel dårligere enn i Norge. Hva skjer når de som kommer hit, ønsker å bygge videre på sin kompetanse?

Joy er flyktning fra Kongo. Hun har gått noen år i grunnskolen i hjemlandet, men skolespråket var fransk. I Norge har hun tatt norskopplæring og grunnskole for voksne. Hun har gode karakterer i alle fag, unntatt i engelsk, der hun er nybegynner. Hun har praksis på et sykehjem, og ledelsen oppfordrer Joy til å ta fagbrev som helsefagarbeider. Problemet er at Joy først må ta eksamen i engelsk i grunnskolen, før hun kan komme inn på videregående skole og bli helsefagarbeider. Joy er 40 år, og alenemor med fire barn. To år med introduksjonsprogram er ikke nok for å lære seg to nye fremmedspråk som voksen. Joy er et typisk eksempel på voksne som forsinkes, eller stoppes i sine utdanninger på grunn av engelskkravet.

Kan vi tenke oss yrker der man ikke trenger engelsk, eller der andre språk (fransk, spansk, arabisk og lignende) kan erstatte engelsk? På Oslos sykehjem vil arabisk og punjabi/urdu ol. være like relevante språk å beherske for en helsefagarbeider, som engelsk. Likevel er engelsk et ufravikelig krav. Og nylig har all engelsk på yrkesfag blitt lagt til Vg1, noe som gjør tiden til modning i faget enda kortere.

Høyre foreslår at regjeringen:

- åpner for at voksne elever på yrkesfag kan søke om fritak for engelsk, og i stedet avlegge eksamen i eget valgt fremmedspråk på tilsvarende nivå.

Agder Høyre

30. Kvalitet foran monopoler – på tide å endre gradsforskriften

Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (gradsforskriften) er fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Forskriften regulerer hvilke grader og yrkesutdanninger som kan tildeles av ulike universiteter og høyskoler, hvilke institusjoner som kan gi særlige utdanninger som gir rett til beskyttet tittel, og normert studietid for utdanningene.

Norge går fra særstilling til omstilling. Høyere utdanning og forskning må spille en nøkkelrolle i dette. Hvis vi finner den beste måten å styre våre universiteter og høyskoler, er verdien høy. Det vil gi et bedre grunnlag for forskning i verdenstoppen og undervisning som bidrar til at flere fullfører, og at studentene både trives og lykkes med studiene sine. Det er bra for landet, for universitetene og høyskolene og for studentene.

En endring av gradsforskriften der begrensningen av utdanningsinstitusjonenes mulighet for å tilby yrkesutdannelse med beskyttet tittel fjernes vil bidra til at universitetene i Norge får større mulighet til å tilby utdanninger som arbeidsmarkedet har behov for.

Gradsforskriften regulerer flere forhold enn monopol til visse institusjoner til visse utdanninger. Medisin, psykologi, teologi og master i rettsvitenskap er eksempler på utdanninger som har til felles at de kun kan tilbys av enkelte universiteter og høyskoler bestemt av politikere. Mens UiO kan tilby teologi, kan ikke UiB gjøre det. UiB kan tilby medisin, men det kan ikke UiS. BI eller Universitetet i Agder kan på sin side ikke tilby master i rettsvitenskap, men det kan UiT.

Det er allerede mekanismer som ivaretar en hensiktsmessig kvalitetssikring, oppbygging og fordeling av utdanningene. Universitets- og høyskoleloven hjemler bestemmelser om hvilke institusjonstyper/kategorier som kan godkjenne og opprette studier på ulike nivå, og studiekvalitets- og studietilsynsforskriftene ivaretar krav til kvalitet i utdanningene. Alle universiteter er i dag selvakkrediterende institusjoner for utdanninger som ikke omfattes av gradsforskriften. Institusjonens etterlevelse av standarder, kriterier og kvalitetssikring ivaretas gjennom tilsyn fra NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen. Sist, men ikke minst, reguleres norsk utdanningskapasitet gjennom tildeling av studieplasser fra Kunnskapsdepartementet.

Sjansene for at fullverdige profesjonsutdanninger etableres mange steder er små, fordi kvalitetskrav er nedfelt i lovverk og studiekvalitets- og studietilsynsforskriftene. For å kunne tilby et fullverdig studium, trengs det en akkreditert studieplan, et sterkt fagmiljø i tillegg til nødvendig infrastruktur i form av bygg, utstyr og støttetjenester, samt avtaler med eventuelle samarbeidspartnere nødvendige for studiet. Disse kravene er så høye at det vil være få institusjoner som har mulighet for å imøtekomme kravene til lange profesjonsutdanninger.

Høyre vil:

- At universiteter og høyskoleers autonomi skal bevares og styrkes. Utvikling av nye fagområder bør være opp til den enkelte institusjon, basert på en helhetlig vurdering av kompetanse og kapasitet ved institusjonen, kompetansebehov i samfunnet og institusjonens egne strategiske planer.
- At det gis rammebetingelser som legger til rette for mangfold, fleksibilitet og endring i universitets- og høyskolesektoren.
- At det legges til rette for økt samarbeid mellom universitetene.

Rogaland Høyre

31. Tette elevenes kunnskapshull på veien ut av korona

Det viktigste vi gir våre barn og unge er en god skole. En skole som sikrer at alle barn får de ferdighetene og kunnskapen de trenger til å mestre eget liv og forfølge sine drømmer. På grunn av pandemien har mange elever hatt lengre perioder med digital undervisning og mange elever har gått glipp av viktig undervisning i klasserommet med venner og læreren sin. Høyre er takknemlig for at lærere og ansatte i

norsk skole har snudd seg rundt og gjort en fantastisk innsats. Flere elever forteller at digital undervisning har fungert godt og at de har fått jobbe mer selvstendig.

Samtidig er det mye som tyder på at flere elever har falt bak på skolen det siste året, og at det er store forskjeller mellom skoler og kommuner. Høyre er bekymret for de langsiktige konsekvensene av pandemien. Koordineringsgruppen som vurderer tilbudet til sårbare barn og unge skriver at «det er grunn til å anta at mange elever opplever et dårligere utbytte av opplæringen.» Koronakommisjonen varsler også at hjemmeskole kan mindre motivasjon og dårligere vilkår for læring.

Høyre er glad for at regjeringen har stilt opp i flere runder med ekstra penger til kommunene for å ta igjen tapt progresjon i skolen, og at elever som sliter med å fullføre videregående skole har fått ekstra støtte. Høyre skal være garantisten for mer kunnskap i skolen i veien ut av korona, og vi skal gjøre alt vi kan for å tette elevenes kunnskapshull de neste årene og hindre frafall.

Høyre vil:

- Sette ned et ekspertutvalg som skal undersøke hvilke konsekvenser pandemien har hatt for elevenes læring
- Oppfordre skoler til å kartlegge elevenes lese- og regneferdigheter før sommerferien eller rett etter skolestart. Gi elever som henger etter intensiv opplæring i lesing og regning.
- Arrangere sommerskole, leksehjelp og andre skolefaglig tilbud utenfor skoletid for elever i grunnskolen.
- På videregående skole og ungdomsskolen bør man innføre flere tiltak for å sikre en god oppstart for dem som begynner til høsten. For eksempel:
  - Arrangere «fadderuker» for elever på VG1 og 8. klasse for å sikre motivasjon og en god faglig og sosial overgang
  - Oppfordre videregående skole til å ha egne innføringsfag i norsk, matte og engelsk for elever som har svake karakterer fra ungdomsskolen.
- Gjeninnføre fraværsgrensen for fullt på videregående skole, og stille krav om at ungdomsskolene har et system for å følge opp udokumentert fravær fra dag 1.
- Sikre nok ressurser til å bygge laget rundt elevene på skolene. Arbeide for å flytte ansatte fra helsestasjonene, barnevernet, PP-tjenesten mer inn i skolene flere dager i uken.

Høyres utdanningsfraksjon

32. Barnehager – medvirkning, kompetanse og kvalitet

Høyre har satset stort på barnehage og kvalitet ved å innføre pedagognormen, nå må vi rette fokuset på hvordan den faglige kompetansen gjenspeiles i barnehagens pedagogiske innhold og arbeid.

I Høyres satsing på barnehager er læring, tidlig innsats og overgang til skole sentrale temaer for barnehagens innhold og oppgaver, dette handler om å gi barna det beste utgangspunktet videre i livet.

I Norge har vi lange barnehagetradisjoner for barns medvirkning i egen læringsprosess, der demokrati og medvirkning blant annet står sentralt både i rammeplan for barnehagen og i FNs barnekonvensjon.

Ved å arbeide med demokrati og medvirkning i barnehagen oppstår det flere muligheter for både planlagte og spontane læringssituasjoner der det stilles særlige krav til de ansattes språklige kompetanse, barnesyn

og faglige kompetanse. Arbeidsmetoden forutsetter felles deltakelse, høy språkstimulering, anerkjennelse av barnas interesser og en videreutvikling av deres nysgjerrighet.

Som en annen del av kvalitetssatsningen i barnehagesektor vil pedagogisk dokumentasjon være sentral for vurdering av barnehagens pedagogiske innhold og arbeid. Denne form for dokumentasjon handler om å kunne reflektere kritisk over egen praksis, sikre barns medvirkning og en felles forståelse for barnehagens samfunnsmandat. Barnehagekvalitet henger nøye sammen med en synliggjøring og fremheving av fagkunnskapen som allerede er i den norske barnehagen.

Stiller vi krav om demokratiske prosesser, medvirkning og pedagogisk dokumentasjon i barnehagen. Ved å stille krav gir vi også tillit og ansvar til bruk av fagligkompetanse, kunnskapsdeling og videreformidling av kunnskap og erfaring.

På denne måten kan en si at vi i Høyre ivaretar den norske barnehagemodellen, samtidig som vi høyner kravene til personalets kompetanse, bidrar til en sterkere profesjonsutvikling og stiller krav til barnehagen som en lærende organisasjon.

Høyre vil:

- Løfte frem de ansatte i barnehagene. Deres kunnskap og kompetanse er viktig for barns videre mestring i livet.
- Sikre at barns medvirkning ivaretas i barnehagen
- Sørge for høy barnehagekvalitet der den faglige kompetansen gjenspeiles i barnehagens innhold og arbeid.
- Jobbe for å bevare den norske barnehagemodellen og barnehagens egenart
- Sikre systematisk utviklingsarbeid og barnehagen som lærende organisasjon gjennom blant annet krav om bruk pedagogisk dokumentasjon, faglig refleksjon og medvirkning.
- Sikre god informasjonsdeling i overgangen mellom barnehage og skole, og utnytte mulighetene teknologiutviklingen gir.

Rogaland Høyre

Utenriks og forsvar

33. Trygg styring i en urolig verden

Norge står overfor økte globale trusler. Pandemi, flyktningkrise, terror og krevende sikkerhetspolitikk er realiteter som vi må navigere trygt gjennom for å ivareta vår sikkerhet og våre verdier.

De liberale demokratiske prinsipper og menneskerettigheter som vårt land er bygget på blir stadig mer utfordret rundt oss. I Russland er opposisjonslederen Aleksej Navalnyj urettmessig fengslet. I Hviterussland blir autoritære midler brukt for å slå ned legitim politisk motstand. I Myanmar har militærdiktaturet tatt makten og holder befolkningen nede med vold. Venezuelas udemokratiske sosialisme har ført til fattigdom, flukt og forfølgelse av egen befolkning. Uigurene og demokratiforkjempere i Hong Kong mangler rettigheter som vi tar for gitt.

Det transatlantiske sikkerhetssamarbeidet blir bare viktigere i lys av økende stormaktsrivalisering. Det må ikke være tvil om Norges forankring blant vestlige, liberale demokratier som har garantert frihet, fred og velstand.

Høyre vil:

- Være en tydelig stemme for demokrati og frihet i alle deler av verden, med særlig vekt på våre nærområder.
- Kreve umiddelbar løslatelse av Aleksej Navalnyj.
- Fortsette å ta opp spørsmålet i Europarådet om Russlands behandling av opposisjonelle, i henhold til de internasjonale politiske rettighetene Russland har forpliktet seg til.
- Støtte fredelige opposisjonskrefter i Hviterusland.
- Støtte reform av valglov i Hviterusland.
- Bidra til avspenning mellom Ukraina og Russland og støtte Ukrainas selvstyre og territorielle integritet.
- Styrke samfunnsberedskapen i alle samfunnssektorer i tett samarbeid med andre land innen NATO, FN, EU og det nordiske samarbeidet.
- Styrke vårt sikkerhetssamarbeid med USA, Storbritannia, Tyskland, Nederland og Frankrike innen rammen av NATO.
- Bruke den nylig inngåtte forsvarssamarbeidsavtalen med USA (SDCA) til å styrke norsk og alliert sikkerhet ytterligere.
- Spille en aktiv rolle for fred og stabilitet i nordområdene, og ta en større rolle for samarbeid i våre nærområder som Island, Danmark, Grønland og Færøyene.
- Styrke samarbeidet med EPP om internasjonale spørsmål som berører hele Europa.

Internasjonalt utvalg

34. Begrens Kinas innflytelse

Verdenshegemoniet er i endring. Kina befester seg stadig som en verdensmakt og vil om få år bli verdens største økonomi. Tross velstandsøkningen i landet, viser ikke Kina vilje til mer demokratisk styring. Demokrati- og ytringsfrihetsforkjempere forfølges og fengsles. Grunnleggende menneskerettigheter respekteres ikke.

Stadig flere av Norges nærmeste allierte tar oppgjør med Kina. Korona-pandemien har vist at beredskapen i Vesten er for avhengig av handelsforbindelser med Kina. Også EU erkjenner at verdensdelen vår må stå for større del av industrien bak viktige forbruksvarer og kritisk infrastruktur.

Kina har den siste tiden vist lite vilje til å respektere folkeretten og vært en destabiliserende faktor i viktige internasjonale organisasjoner som WTO og WHO. I WHO har Kina bevisst underrapportert smitte- og dødstall knyttet til Covid-19. Viktig informasjon om viruset har også blitt holdt tilbake. I WTO er Kina en av de største hindringene til å reformere organisasjonen.

Kina samarbeider stadig mer militært med Russland og definerer seg nå som en arktisk stat. Samtidig opplever flere land i Øst-Asia at Kina begår territoriale krenkelser. Dersom Kina lykkes sine territoriale krav i Sør-Kina havet, vil et hvert forsøk på å begrense Kinas innflytelse mislykkes. Hjemme i Norge vurderer

sikkerhetsmyndighetene Kina som en trussel mot norsk sikkerhet. Høyre mener at Norge er avhengig av å stå opp for folkeretten for å sikre nasjonal sikkerhet.

I årevis har den uiguriske befolkningen i Kina blitt utsatt for undertrykkelse, overvåking og grove brudd på menneskerettigheter. Det siste året har satellittbilder og gravende journalistikk avslørt kinesiske konsentrasjonsleirer, der målet er å bedrive «omskolering». Høyre fordømmer denne formen for behandling av mennesker og vil ikke akseptere så grove brudd på menneskerettighetene.

Dersom verden skal utvikle seg til det bedre, er vi avhengig av at supermaktene forholder seg til demokratiske spilleregler og respekterer menneskerettighetene og folkeretten. [Nøkkelord] Høyre mener at det er på tide at Norge støtter sine allierte i kampen mot større internasjonal innflytelse fra Kina.

Høyre vil:

- Jobbe sammen med våre allierte for å begrense Kinas innflytelse i verden.
- Reforhandle handelsavtalen med Kina, som bygger på grunnleggende udemokratiske verdier.
- Minimere Kinas innflytelse i internasjonale organisasjoner som WTO og WHO
- Opprette tettere diplomatiske forbindelser med land i Sørøst-Asia, for å forhindre Kinas voksende handels- og militære omdømme i området, og for å blokkere Kinas tilstedeværelse i resten av regionen.
- Medgi støtte til demokratiforkjemperne i Hongkong.
- Stille Kina ansvarlig for den uverdige behandlingen av muslimske uigurer.

Unge Høyres landsforbund